

**TAL
TECH**

INTELLEKTUAALSE OMANDI KÄSIRAAMAT

TALLINN
2023

Tallinna Tehnikaülikool
Ettevõtlusosakond

INTELLEKTUAALSE OMANDI KÄSIRAAMAT

Tallinn
2023

Ettevõtlusosakonna tehnoloogiasiirde ja juristide meeskonnad

Valdkonna juht

Erik Puura

Ettevõtlusprorektor

Ettevõtlusosakonna juht

Anu-Mai Levo

Ettevõtlusosakonna juhataja

Tehnoloogiasiire

René Jõelett

tehnoloogiasiirde juht

6203620, 5038836

rene.joelett@taltech.ee

René aitab hargettevõtete asutamisega ja teadustulemuste kommertsialiseerimisega seotud küsimustes

Allan Lahi

tehnoloogiasiirde ekspert

6203682, 53482326

allan.lahi@taltech.ee

Allan aitab teadustulemuste kommertsialiseerimise küsimustes

Andrei Nikonov

tehnoloogiasiirde ekspert

6203522, 56565415

andrei.nikonov@taltech.ee

Andrei aitab teadustulemuste kommertsialiseerimise küsimustes

Rainis Venta

tehnoloogiasiirde ekspert

6203674

rainis.venta@taltech.ee

Rainis aitab teadustulemuste kommertsialiseerimise küsimustes

Intellektuaalne omand

Mart Enn Koppel

intellektuaalse omandi ekspert

6203688

mart.koppel@taltech.ee

Mart Enn aitab patentimise ja litsentsimisega seotud küsimustes

Kadi Rahuoja

intellektuaalse omandi ekspert

53953833

kadi.rahuoja@taltech.ee

Kadi aitab kõikides intellektuaalset omandit puudutavates küsimustes

Kati Vinter

intellektuaalse omandi spetsialist

6203519

kati.vinter@taltech.ee

Kati aitab kaubamärgi kaitsmise ja patentimisega seotud küsimustes

Juristid

Tõnu Pihelgas

ettevõtluse valdkonna jurist

6203581,56460985

tonu.pihelgas@taltech.ee

Tõnu aitab õiguslike küsimustega, mis puudutab tehingute tegemist, osaluste võtmist ning erinevaid vaidlusküsimusi

Enrico Kaljurand

jurist

53654487

enrico.kaljurand@taltech.ee

Enrico aitab õiguslike küsimustega, mis puudutab tehingute tegemist ning erinevaid vaidlusi

Intellektuaalse omandi käsiraamatu koostasid:

Erik Puura

Anu-Mai Levo

Mart Enn Koppel

Tõnu Pihelgas

Enrico Kaljurand

Intellektuaalse omandi käsiraamatu esmatrükk

10.11.2023

Esmane trükitiraaž 300

Trükk: EVG Print

© Tallinna Tehnikaülikool, 2023

ISBN 978-9949-584-18-5

Ülikooli siseveebis Ettevõtluse menüü

SISUKORD

Sisukord.....	3
1 Sissejuhatus.....	7
2 Intellektuaalne omand: lühiülevaade ja haldamine ülikoolis.....	9
2.1 Intellektuaalse omandi mõiste.....	9
2.1 Intellektuaalse omandi regulatsioon ja protsess ülikoolis	13
2.2 Intellektuaalse omandi tähtsus ülikoolis.....	19
3 Intellektuaalse omandi liigid.....	20
3.1 Autoriõigus.....	20
3.1.1 Autoriõiguse sisu	20
3.1.2 Mis on teos?	20
3.1.3 Autori õigused	22
3.1.3.1 Autori isiklikud õigused	22
3.1.3.2 Autori varalised õigused	23
3.2 Kellele kuulub intellektuaalne omand?.....	24
3.2.1 Ülikooli töötaja poolt loodud intellektuaalne omand.....	24
4 Hargettevõtte asutamise reeglistik Tallinna Tehnikaülikoolis	26
5 Intellektuaalse omandi regulatsioon lepingutes	28
5.1 Üliõpilase intellektuaalne omand	28
5.2 Konfidentsiaalsus.....	29
5.3 Litsentsileping.....	30
6 Tööstusomand	32
6.1 Tööstusomandi mõiste ja liigid	32
6.2 Tööstusomandi õiguskaitse ülikoolis.....	32
6.3 Leiutise kaitse	32
6.4 Miks kaitsta leiutisi?.....	33
6.5 Leiutise autorsus.....	34
6.6 Patendi ja kasuliku mudeli võrdlus.....	35
6.7 Leiutise autori õigused	35
6.8 Leiutise õiguskaitse taotlemine	36
6.8.1 Patendikoostööleping	37
6.8.2 Euroopa patendikonventsioon	37
7 Lepingute protsess algatusest kuni sõlmimiseni ja lõpetamiseni.....	38
7.1 Mis on leping?.....	38

7.2	Lepingu vormid ülikoolis.....	39
7.3	Lepingute ettevalmistus ja vormistamine näidispõhjadele	40
7.4	Lepingute ja lisade allkirjastamise õigus (volitused).....	40
7.5	Lepingute muutmine ja ennetähtaegne lõpetamine	41
7.6	Lepingulised vaidlused	42
8	Ärisaladuse hoidmise kohustus ja konkurentsipiirang	43
8.1	Ärisaladus.....	43
8.2	Konkurentsipiirangu tingimused.....	44
8.2.1	Konkurentsikeelu periood ja hüvitis	44
8.2.2	Konkurentsipiirangu kohustuse rikkumise leppetrahv	45
8.2.3	Konkurentsipiirangu kokkuleppe lõpetamine	46
8.3	Huvide konflikti vältimise ja korrupsiooni ennetamine	46
8.4	Huvide konflikti näited.....	48
8.5	Ülikoolis töötamist reguleerivad õigusaktid	48
8.5.1	Seadused.....	48
8.5.2	Ülikooli õigusaktid	48
9	Korduma kippuvad küsimused.....	49
	Lisa: vormid.....	51
	Teade intellektuaalse omandi loomise kohta.....	53
	Intellectual property notice.....	55
	Autorite kokkulepe	57
	Authors' agreement.....	58
	Varaliste õiguste üleandmise akt.....	59
	Legal instrument of transfer of economic rights.....	60

Lugupeetud ülikoolipere!

Keeruline juriidiline termin *intellektuaalne omand* ja sellega kaasnevad seadused, reeglid ja regulatsioonid vajavad kõrgel tasemel orienteerumist. Selleks on teie käsutuses ettevõtlusosakonna meeskond, kelle poole pöördudes saate vastused kõikidele oma küsimustele. Lisaks aga on nüüd ülikoolil olemas intellektuaalse omandi käsiraamat, millest on võimalik saada vastused enamikule tekkivatest küsimustest.

Intellektuaalne omand on üks peamisi võimalusi, mis tõstab teadusprojektide konkurentsivõimet, võimaldab teadustöö tulemustelt küsida ja saada väarikat tasu ning kujundada ülikooli mainet rakenduslikuna ja ettevõtlusele lähedasena. Seetõttu teadmised intellektuaalsest omandist ja nende oskuslik kasutamine on olulised igale teadlasele, doktorandile ning ka üliõpilastele.

Meie partnerid, tehnikaülikoolid Saksamaalt, Hollandist, Taanist, Rootsist ja Soomest on intellektuaalse omandi võimaluste kasutamisel meist kaugel ees, eriti uute teaduspõhiste ettevõtete loomisel, mis on muutunud viimasel aastakümnel peamiseks intellektuaalse omandi kommertsialiseerimise meetodiks. Ettevõtlusosakond on ka ise olla aktiivne ja pakub akadeemilistele töötajatele igakülgset tuge nii ideede analüüsil, koostööpartnerite leidmisel, projektitaotluste nõustamisel, intellektuaalse omandi kaitsel, läbirääkimistel ettevõtjate ja investoritega ning uute ettevõtete loomisel.

Püüame üheskoos täita meie missiooni olla ettevõtluse oluline arengumootor.

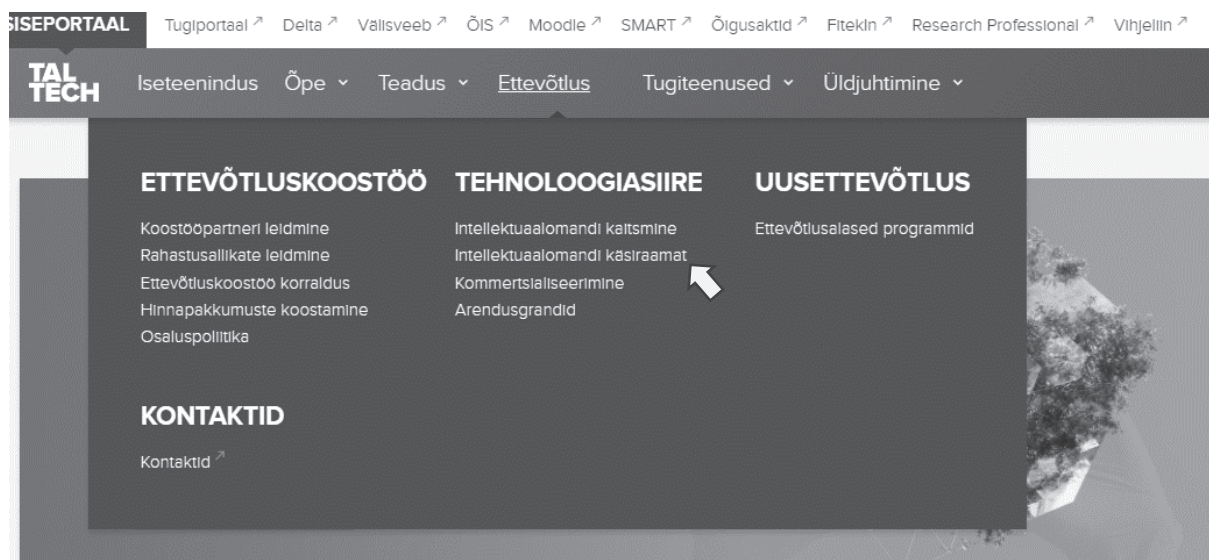
Erik Puura

Ettevõtlusprorektor

1 SISSEJUHATUS

Loete ülikooli esimest intellektuaalse omandi käsiraamatut, mis eksisteerib trükisena ja digitaalsena. Digitaalset versiooni uuendatakse kahel korral aastas – 1. märtsiks ja 1. septembriks ning selle viimase versiooni leiab ülikooli siseveebis Ettevõtluse menüüst.

Intellektuaalse omandi käsiraamatu eesmärk on anda ülevaade intellektuaalse omandist, selle liikidest, õiguskaitse saamise tingimustest ning intellektuaalse omandi loomisest käsitlest Tallinna Tehnikaülikoolis (edaspidi ülikool). Intellektuaalne omand hõlmab inimese loomingu tegevuse kõiki vorme ning on väga eripalgeline. Seetõttu on käsiraamat ka üsna mahukas, kuid siiski ei asenda see õigusnõu – konkreetsete probleemide ja küsimuste korral aitavad ülikooli intellektuaalse omandi spetsialistid ja eksperdid ning juristid.

Ülikooli eesmärk on rahvusvahelise kõrgetasemelise teadus-, õppe- ja arendustegevuse ning sellele tuginevate uuenduslike teenustega panustada ühiskonna jätkusuutlikku arengusse ning rahva heaolu kasvu (Tallinna Tehnikaülikooli põhikirja § 2 lg 1).

Eelpool nimetatud eesmärgi saavutamiseks „võimaldab ülikool luua ning juurutada intellektuaalse omandina kaitstavaid teadustulemusi“ (samas, lg 2 p 6).

Vastavalt ülikooli arengukavale 2020 kuni 2025 pöörame suuremat tähelepanu intellektuaalse omandi loomisele. Kaitseme ülikooli nimel intellektuaalset omandit siis, kui see aitab meil teadussaavutusi parema ühiskonna loomiseks rakendada. Ülikoolist hargnevad ettevõtted, mis on rahvusvaheliselt kõrgelt väärtustatud. Ülikool on seadnud oma eesmärgiks olla Eesti majanduse oluline mootor.

Intellektuaalne omand omandab väärtuse tänu sellele, et intellektuaalse omandiga seotud isikute õigused on seaduste alusel kaitstud – see tähendab, et autor või intellektuaalse omandi õiguste omanik võib oma õiguste rikkumise korral oma õiguste kaitseks pöörduda kohtusse ning kohtu tehtud otsuseid saab jõustada riigi sunnijõuga. See tähendab, et intellektuaalses omandis põimuvad inimese loomingu tegevus õiguslike küsimustega. Intellektuaalse omandi mõistmiseks on seetõttu vajalik õigusaktides sätestatud reeglite teadmine.

Intellektuaalse omandi seadustega saab huviline tutvuda avalike allikate vahendusel. Eesti Vabariigis kehtivad välislepingud, seadused ning vabariigi valitsuse ning ministrite määrused ja otsused avaldatakse Riigi Teatajas: <https://www.riigiteataja.ee/index.html>.

Riigi Teatajast saab otsida tippides sisse näiteks konkreetse seaduse nime või ka üldkasutatava lühendi: https://www.riigiteataja.ee/tervikteksti_otsing.html. Seaduste üldkasutatavad lühendid on avaldatud siin: <https://www.riigiteataja.ee/lyhendid.html>.

Seadust või mõnda teist õigusakti sirvides vaadake kindlasti, et see oleks hetkel kehtiv; seda näeb seaduse või muu õigusakti paremast ülaservast.

Intellektuaalse omandi õigusi reguleerivad ka Euroopa Liidu õigusaktid, samuti rahvusvaheline õigus. Käsiraamatus on neis sätestatud olulisemaid põhimõtteid kirjeldatud, kuid valdkonna mahukuse ja keerukuse tõttu on alati mõistlik konsulteerida spetsialistiga – kogunud advokaadi või Eesti või Euroopa patendivolinikuga. Ülikoolis on tööl kogunud intellektuaalse omandi eksperdid ja spetsialistid ning juristid.

Intellektuaalse omandi loomise, teavitamise, haldamise ja kasutusse andmise teemat ülikoolis käsitlevad nõukogu ja rektori antud sisemised õigusaktid, mis on leitavad ülikooli siseveebis: <https://oigusaktid.taltech.ee/oigusaktid/>.

Lisaks sellele on üksikaktid leitavad Deltast <https://delta.intra.ttu.ee/> ning avalikud üksikaktid leitavad dokumendiregistrist: <https://adr.rik.ee/taltech/>.

Intellektuaalse omandiga seotud küsimused ja toimingud on antud Ettevõtlusosakonna pädevusse. Ettevõtlusosakonna töötajate nimed, kontaktandmed ja kompetentsid on toodud tiitellehe siseküljel.

Käsiraamatu inglise keelne versioon valmib 2024. a. jaanuaris.

2 INTELLEKTUAALNE OMAND: LÜHIÜLEVAADE JA HALDAMINE ÜLIKOOLIS

2.1 Intellektuaalse omandi mõiste

Intellektuaalse omandi (vahel ka intellektuaalomand) all mõeldakse inimese loomingulise tegevuse tulemusi¹ alates kirjandus-, kunsti- ja teadustöödest, tarkvarast, muusikateostest, andmebaasides kuni tööstusomandini, mille olulisemad liigid on leiutus, tööstusdisainilahendus ning kaubamärk. Intellektuaalne omandit on kõikjal meie ümber, ühes tootes võivad olla koos pea kõik intellektuaalse omandi liigid (vt joonis 1). Ühes tootes võib olla kasutusel kümneid või sadu leiutisi, disaine ja muid intellektuaalse omandi objekte. Teisest küljest, üks leiutus võib olla kasutusel paljudes erinevates toodetes – näiteks WiFi või Bluetoothi põhiseid sidelahendusi leiab lisaks telefonidele ka arvutitest, kelladest ja nende kõikvõimalikest lisaseadmetest, autodest, aga ka näiteks teadusaparatuurist.

<p>Kaubamärgid: NOKIA, <i>slogan</i>, logo Toote mark Stardihelin</p> <p>Autoriõigus: Tarkvara Manuaalid Helid (märguanded, helin, käivitamisel) Kujutised (ikoonid)</p> <p><small>"Nokia tune" in Tárrega's Gran Vals</small></p>		<p>Patendid ja kasulikud mudelid: Andmetöötlusmeetodid Operatsioonisüsteemis Kasutajaliideses Sidelahendused (3G, 4G, 5G, WiFi, Bluetooth, NFC, jne) Kaamera, pilditöötlus Jne jne</p> <p>Disain: Toote üldine väljaminek Nuppude disain ja paigutus Ekraanipaigutus ja -kuju</p> <p>Ärisaladus Tehnika- või ärialane teave</p>
<p>Domeeninimi: www.nokia.com</p> <p><small>EPO/EUIPO Intellectual Property Teaching Kit - IP Basics</small></p>	<p>Ärinimi: Nokia Corporation</p>	

Joonis 1. Intellektuaalne omand tootes

Intellektuaalse omandi rahvusvaheliselt enim tunnustatud määratluse leiab Ülemaailmse Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni asutamise konventsiooni artikli 2 lõikele viii sisaldab „intellektuaalne omand“ õigusi seoses:

- kirjandus- ja kunstiteoste ning teadustöödega,
- esituskunstnike poolt teoste esitamisega, fonogrammidega, raadio- ja televisiooni-ülekannetega,
- leiutistega kõigis inimtegevuse valdkondades,
- teaduslike avastustega,

¹ Vt nt www.wipo.int, www.epa.ee

- tööstusnäidistega,
- kaubamärkidega, teenindustunnustega, kaubanduslike nimede ja tähistega,
- kaitsega kõlvatu konkurentsi vastu,

ja kõiki teisi õigusi, mis tulenevad intellektuaalsest tegevusest tööstuse, teaduse, kirjanduse ja kunsti alal.

Ülaltoodud õigused liigitatakse sageli ülevaatlikult autoriõigusteks, autoriõigustega kaasnevateks õigusteks ja tööstusomandiks. Huviline võib leida kokkuvõtliku eestikeelse ülevaate intellektuaalsest omandist Patendiameti veebilehelt <https://www.epa.ee/ettevotjale-opilasele/mis-intellektuaalomand>.

Tabelis 1 on kokkuvõtlikult esitatud intellektuaalse omandi erinevad liigid, nendega kaitstavad objektid, õiguskaitse saamise tingimused ning õiguskaitse ajaline kehtivus. Kõikide intellektuaalse omandi liikide puhul on omanikul õigus teistel keelata või lubada intellektuaalse omandi kasutamist, olgu siis tasu eest või tasuta. Samuti võib intellektuaalse omandi omanik oma intellektuaalse omandi kasutamisel seada muid talle olulisi kasutustingimusi, näiteks nõuda kasutaja poolt tehtud edasiarenduste kasutamise õigusi või intellektuaalse omandi tasuta kasutusse andmisel nõuda, et kasutaja teeks edasiarendused või täiendused omakorda tasuta kättesaadavaks. See annab intellektuaalse omandi omanikule võimaluse välja mõelda ja kasutada erinevaid intellektuaalse omandi strateegiaid soovitud eesmärkide saavutamiseks.

Tabel 1. Intellektuaalse omandi liigid

Intellektuaalse omandi liik	Kaitstav objekt	Kehtivus	Registreerimine
Patent / kasulik mudel	Tehnilise probleemi uus, leiutustaset omav ja tööstuslikult kasutatav lahendus mistahes tehnikavaldkonnas, olgu see meetod, seade, protsess, masin, aine või ühend, sh bioloogiline aine, või nende kombinatsioon	Patent: kuni 20 aastat taotluse esitamisest (+ täiendav kaitse 5 aastat ravimite ja taimekaitsevahendite puhul) Kasulik mudel kuni 10 aastat taotluse esitamisest	Jah – infot leiutise kohta ei tohi avalikustada enne kaitsetaotluse esitamist
(Tööstus) disainilahendus	Füüsilise/virtuaalse toote 2D või 3D väliskujundus	15 kuni 25 aastat (olenevalt riigist) <i>Märkus: Euroopa Liidus ka 3 aastane kaitse registreerimata disainidele</i>	Jah – disaini ei tohi avalikustada enne kaitsetaotluse esitamist
Autoriõigus (Copyright)	Kirjandus-, kunsti- või teadusteos – sh õpik, loengumaterjal, esitlus, suuline ettekanne, teadusartikkel, andmebaas kui teoste kogum NB! ka tarkvarakood	Teose loomisest kuni 70 aastat pärast autori surma	Ei
Autoriõigusega kaasnevad õigused	Teose esitus, fonogramm, televisiooni- ja raadioülekanne, filmi esmasalvestus, varem avaldamata teose esmaavaldaja, autoriõigusega mittekaitstava teose kirjanduskriitilise või teadusliku väljaanne, ajakirjandusväljaande kirjastaja	50 / 70 aastat esitusest / salvestusest / ülekandmisest	Ei
Andmebaasi tegija õigused	Andmebaas	15+	Ei
Kaubamärk	Tähis, mis eristab ühe ettevõtja kaupa või teenust teiste isikute samaliigilistest kaupadest või teenustest (bränd)	Piiramatu (pikendamine 10 aasta kaupa)	Jah
Ärisaladus	Tehniline või ärialane informatsioon, mis pole avalik, valdkonnas üldteada, millest tuleneb äriiline eelis ja mida hoitakse salajas	Kuniks saladuses	Ei
Taimesordiretaja õigused	Uued taimesordid	20 kuni 30 aastat või pikemalt	Jah
Domeenid	Interneti domeeni nimed	Piiramatu, kui uuendada	Jah

Intellektuaalne omand jaguneb:

- Autoriõigused
- Autoriõigusega kaasnevad õigused
- Tööstusomand

Tööstusomand omakorda jaguneb:

- Patent
- Kasulik mudel
- Kaubamärk
- Tööstusdisain
- Geograafilised tähised
- Mikrolülituste topoloogiad
- Taimesordi registreerimine ja kaitse (Taimekasvatajate õigused (PBR))
- Oskusteave / ärisaladuse kaitse
- Domeeninime kaitse

Intellektuaalse omandi valdkonda reguleerivad põhilised seadused:

- Autoriõiguse seadus
- Patendiseadus
- Kasuliku mudeli seadus
- Tööstusomandi õiguskorralduse aluste seadus
- Euroopa patentide väljaandmise konventsiooni kohaldamise seadus
- Mikrolülituse topoloogia kaitse seadus
- Kaubamärgiseadus
- Tööstusdisaini kaitse seadus
- Ebaausa konkurentsi takistamise ja ärisaladuse kaitse seadus

2.1 Intellektuaalse omandi regulatsioon ja protsess ülikoolis

Ülikooli siseselt reguleerivad intellektuaalse omandi valdkonda:

- Tallinna Tehnikaülikooli seadus (<https://www.riigiteataja.ee/akt/119032019090>)
- Tallinna Tehnikaülikooli põhikiri (<https://oigusaktid.taltech.ee/tallinna-tehnikaulikooli-pohikiri/>)
- Vara omandamise, piiratud asjaõigusega koormamise ja võõrandamise põhimõtted (<https://oigusaktid.taltech.ee/vara-omandamise-piiratud-asjaõigusega-koormamise-ja-võõrandamise-pohimotted/>)
- Intellektuaalse omandi käsutamise alused (<https://oigusaktid.taltech.ee/intellektuaalse-omandi-kasutamise-alused/>)
- Intellektuaalse omandi käsutamise ja kasutamise kord (<https://oigusaktid.taltech.ee/intellektuaalse-omandi-kasutamise-ja-kasutamise-kord/>)
- Seotud organisatsioonides osalemise eeskiri (<https://oigusaktid.taltech.ee/seotud-organisatsioonides-osalemise-eeskiri/>)

Lisaks leiab intellektuaalse omandit puudutavad sätted:

- Tööleping
- Töö sisekorra eeskirjad
- Võlaõiguslikud lepingud (käsunduslepingud, töövõtulepingud, litsentsilepingud, autori-lepingud)

Tallinna Tehnikaülikooli seadus sätestab ülikooli vara valdamise, kasutamise ja käsutamise põhireeglid ja vara kasutamisega seotud piirangud (§8). Kuna intellektuaalne omand on üks vara liik, nn immateriaalne vara, kuuluvad seaduses sätestatud põhireeglid kohaldamisele ka ülikooli intellektuaalse omandi puhul. Kõige olulisemaks ülikooli kohustuseks on oma vara valitseda eesmärgipäraselt, otstarbekalt, säästlikult ja heaperemehelikult (§8 lg 1).

Seadus lubab ülikoolil asutada eraõiguslikke juriidilisi isikuid, kuid mitte eraõiguslikku teadus- ja arendusasutust (§8 lg 3 p 3).

Ülikooli põhikiri sätestab, et ülikooli eesmärk on rahvusvahelise kõrgetasemelise teadus-, õppe- ja arendustegevuse ning sellele tuginevate uuenduslike teenustega panustada ühiskonna jätkusuutlikku arengusse ning rahva heaolu kasvu (§ 2 lg 1). Sel eesmärgil võimaldab ülikool luua ning juurutada intellektuaalse omandina kaitstavaid teadustulemusi“ (§2 lg 2 p 6). Ülikooli vara omandamise, koormamise ja võõrandamise põhimõtted sätestab Nõukogu (§8 p 11). Põhikiri sätestab ka vara omandamise, võõrandamise ja kasutamise põhitingimused (§32 ja 33).

Ülikooli Nõukogu on määrusega kehtestanud ülikooli **Vara omandamise, piiratud asjaõigusega koormamise ja võõrandamise põhimõtted**, mille §5 käsitleb intellektuaalvara omandamist ja võõrandamist. §5 lg 1 kohaselt sätestab nõukogu rektori ettepanekul intellektuaalvara kasutamise alused. §5 lg 2 kohaselt otsustab intellektuaalvara omandamise ja võõrandamise rektor või tema poolt nimetatud või volitatud isik, kui nõukogu ei otsusta teisiti.

Eelnevast lähtudes on Nõukogu määrusega kehtestanud **Intellektuaalse omandi käsutamise alused**, millega sätestatakse ülikoolile kuuluva intellektuaalse omandi võõrandamise ja kasutusse andmise (käsutamise) alused (§1), intellektuaalse omandi kuuluvus (§2), intellektuaalse omandi

käsitamise otsustamise (§3), aga ka intellektuaalse omandi kasutamisest laekuva tulu jaotamise, sh tööstusomandi kasutamisest laekuva tulu jaotamise autoritega (§4). Määrusega antakse rektorile volitus kinnitada intellektuaalse omandi kasutamise ja kasutamise kord (§5).

Õigused autori loomingulise tegevuse tulemustele võivad kuuluda ülikoolile kas intellektuaalset omandit reguleerivate õigusaktide, autori ja ülikooli vahel sõlmitud lepingu või muul alusel (§2). Ülikoolil on kõigi töötajatega sõlmitud tööleping, mis üldjuhul näeb ette töökohustuste täitmisel loodud intellektuaalse omandi nn varaliste õiguste kuuluvuse ülikoolile.

Määrus sätestab (§3), et ülikool käsutab intellektuaalset omandit seaduse, määruse, ülikooli põhikirja ja selle alusel antud õigusaktides ettenähtud korras. Intellektuaalse omandi kasutamise otsustab rektor või tema poolt nimetatud või volitatud isik, kelleks rektori otsusel on **ettevõtlusprorektor**.

Intellektuaalse omandi kasutamise tehingud peavad olema ülikoolile vajalikud ja kontrollitavad. Intellektuaalse omandi kasutamisel lähtutakse ülikooli eesmärkidest, samuti õppe-, teadus- või arendustegevuseks sõlmitud või sõlmitavatest lepingutest Intellektuaalset omandit käsutatakse ülikoolile võimalikult kasulikul viisil, lähtudes ülikooli strateegilistest eesmärkidest, maksimaalse võimaliku tulu saamisest, teenides Eesti majandust, ettevõtlust ja tööstust vastastikku kasulik koostöös autoritega (§3 lg 3–5). Kui intellektuaalse omandi kasutustehingu väärtus ületab 500 000 eurot, otsustab tehingu tegemise rektor nõukogu nõusolekul (§3 lg 7).

Ülikooli jaoks on autorite panus, nendega koostöö intellektuaalse omandi kaitsmisel ja kommertsialiseerimisel hädavajalik. Nn registreeritava intellektuaalse omandi (tööstusomandi, eelkõige patentitavate leiutiste) puhul kohustub ülikool autoritele maksma 40% puhastulust, mida ülikool teenib intellektuaalse omandi kasutusse andmisest. Ülejäänud tulu jaguneb ülikooli (20%) ja nn intellektuaalse omandi turustaja (40%) vahel. Kui autor või autorid on ise aktiivsed ning tegevus viib intellektuaalse omandist tulu teenimiseni, võiks selline autor (autorid) olla õigustatud ka osale või kogu turustaja osale.

Puhastulu on kogutulu, millest on lahutatud intellektuaalse omandi kaitsmisega seotud kulud (näiteks, patentimise kulud).

Nimetatud tulu jaotamise reeglid kehtivad nn tööstusomandi (eelkõige patentitavate leiutiste) puhul. Autoriõiguste ja autoriõigustega kaasnevate õiguste kasutamisest laekuv tulu kuulub õiguste omajale (§4 lg 2 p1), kelleks töölepingu alusel on üldjuhul ülikool. Sellise tulu jaotamine ülikoolis toimub finantseeskirja põhimõtete alusel ning autorite kompenseerimine on instituudi otsustada.

Autorite huvides on ka säte, et kui intellektuaalse omandi õiguste omamine ei ole ülikoolile vajalik, siis ülikool võib varalistest õigustest loobuda eelkõige autorite kasuks (§3 lg6).

Nõukogu antud volituse alusel on rektor kehtestanud **Intellektuaalse omandi kasutamise ja kasutamise korra** eesmärgiga sätestada ülikooli intellektuaalse omandi kasutamise ja kasutamise seotud toimingud. (§1). Kord reguleerib nii autoriõiguste ja autoriõigustega kaasnevate õigustega kui ka tööstusomandiga (mille esemeks on leiutis, tööstusdisainilahendus, mikrolülituse topoloogia või oskusteave) seotud toiminguid (§2 lg 1).

Oskusteabeks on konfidentsiaalne, olulise tähtsusega ja rahaliselt hinnatav eelkõige tehniline teave, mis on väljendatud mis tahes vormis ning mille saladuses hoidmiseks on ülikoolil õigustatud huvi.

Oskusteabe saladuses hoidmise kohustus võib tuleneda ülikooli ja koostööpartneri (ettevõtluspartneri, rahastaja) vahel sõlmitud lepingust, kuid ka ülikoolil endal võib olla õigustatud huvi teatud infot teatud aja jooksul konfidentsiaalsena hoida – näiteks selleks, et enne avalikustamist esitada patenditaotlus.

Konfidentsiaalse teabe valdaja peab hoidma seda saladuses vähemalt kuni patendi- või muu õiguskaitsese taotluse esitamiseni patendiametile või ülikooli ning teadus- ja arendustöö partneri vahelisest lepingust tuleneva tähtaja jooksul, juhul kui ülikool ei ole määranud pikemat tähtaega.

Kord täpsustab intellektuaalse omandi kuuluvusega seotud põhimõtteid, mis kajastuvad ülikooli töötajate töölepingutes, samuti on need korratud ülikooli töö sisekorra eeskirjades.

Varalised õigused autori loomingulise tegevuse tulemustele võivad kuuluda ülikoolile õigusaktide, autori ja ülikooli vahel sõlmitud lepingu või muul alusel. Otseste tööülesannete täitmise käigus loodud teoste, sh **loengute, arvutiprogrammide, andmebaaside jmt suhtes** tekkinud autori varalised õigused kuuluvad vastavalt autoriõiguse seadusele ülikoolile kui tööandjale. Üldreeglina sätestatakse ülikooli ja autori vahel sõlmitavas töölepingus, et varalised õigused otseste tööülesannete täitmise käigus loodud **teadusartiklite, konverentsi-ettekannete ja -materjalide suhtes** jäävad autorile, kui eraldi ei lepita kokku teisiti. Töölepingus võib leppida kokku, et ülikoolile ei lähe üle konkreetset autori varalised õigused, kui need ei ole ülikoolile vajalikud. See võib olla vajalik, kui ülikool soovib palgata isikut, kes on samal ajal töötab ka teisele tööandjale ja kelle tegevus ülikoolis ei ole suunatud ülikoolile vajaliku intellektuaalse omandi loomisele.

Kord sätestab, et tööstusomandi eseme suhtes tekkinud varalised õigused, sh õiguskaitsese taotlemise õigus ja õigus saada patendi, kasuliku mudeli, tööstusdisainilahenduse või muu tööstusomandi eseme omanikuks, lähevad ülikoolile üle üldjuhul kas autoriga sõlmitud töölepingu või teadus- ja arendusprojektis osaleva ülikooliga töösuhet mitteomava isikuga sõlmitud muu lepingu alusel (§3 lg 6). See tähendab – ülikoolis töötavate või muude lepingute alusel kaasatud isikutega peab olema sõlmitud leping, mis sisaldab vastavat sätet tööstusomandi suhtes tekkinud varaliste õiguste ülemineku kohta. Seda nõuet on oluline silmas pidada näiteks Euroopa Liidu rahastatavate teadusprojektide puhul, kus ülikool peab tagama, et projektis tekkivad õigused kuuluvad ülikoolile kui rahastuse saajale, sest projektiga pannakse ülikoolile kohustus tulemusi kaitsta ning kasutusse anda.

Kord kirjeldab ka intellektuaalse omandi loomisel, kaitsmisel, haldamisel ja kasutusse andmisel osalejate rolle, vt tabel 2.

Tabel 2. Intellektuaalse omandi loomisel, kaitsmisel, haldamisel ja kasutusse andmisel osalejate rollid

Osaleja	Roll
Autor	loob tööülesannete täitmise käigus või muus õigussuhtes intellektuaalse omandina kaitstavaid teoseid ja esemeid, samuti teatab tööstusomandi eseme loomisest ja täidab teisi kokkulepitud ülesandeid (§4 lg 1)
Tööstusomandi ekspertkomisjon	teeb ettevõtlusprorektorile intellektuaalse omandi kuuluvust ja õiguskaitset puudutavaid ettepanekuid (§4 lg 2)
Instituut	tagab intellektuaalse omandi loomiseks tingimused ning aitab kaasa intellektuaalse omandi kaitsmisele ja kommertsialiseerimisele (§4 lg 3)
Ettevõtlusprorektor	otsustab ülikooli nimel korras sätestatud küsimusi arvestades tööstusomandi ekspertkomisjoni ettepanekuid (§4 lg 4)
Ettevõtlusosakond	korraldab intellektuaalse omandi õiguskaitset ja kommertsialiseerimist koostöös autoritega ja seotud struktuuriüksustega. (§4 lg 5) peab tööstusomandi eseme kohta registrit ning säilitab õiguskaitse taotluste materjale ja välja antud õiguskaitse dokumente. sisestab Eesti Teadusinfosüsteemi andmed esitatud õiguskaitse taotluste ja välja antud kaitsedokumentide kohta.

Tööstusomandi eseme autor või autorite esindaja teavitab struktuuriüksuse juhti ja ettevõtlusosakonda loodud uue tööstusomandi eseme tekkest, autoriususe kokkuleppest ja varaliste õiguste üleandmisest ning tööstusomandi eseme kasutusse andmise tegevuskavast. (§6 lg 1). Vastavad vormid on toodud ka käsiraamatu lõpus. Vorme võib kasutada mitte ainult tööstusomandi, vaid ka muude kommertsialiseerimisväärtust omavate intellektuaalse omandi liikide puhul. Kahtluse korral, kas tegemist on tööstusomandi või millegi muuga, on soovitatav teade ikkagi täita või konsulteerida ettevõtlusosakonna intellektuaalse omandi eksperdiga.

Ettevõtlusprorektor otsustab ülikooli nimel korras sätestatud küsimusi arvestades tööstusomandi ekspertkomisjoni ettepanekuid (§4 lg 4). Komisjoni kuuluvad ettevõtlusprorektor, kes on komisjoni esimees; ettevõtlusosakonna esindaja; teadusosakonna esindaja ja atesteeritud patendivolinik. (§ 5 lg 2). Vajadusel kaasatakse komisjoni töösse autorite esindaja ja asjasse puutuva instituudi direktor või tema poolt nimetatud isik, samuti teisi asjasse puutuva isikuid, kellega sõlmitakse konfidentsiaalsuse tagamise kokkulepe. (§5 lg 3). Komisjon teeb ettepaneku

- algatada ülikooli nimel õiguskaitse taotlemine, määratledes riikide loetelu, kus on otstarbekas õiguskaitset taotleda;
- käsitleda teadus- ja arendusprojekti tulemusi kui oskusteavet;

- mitte algatada ülikooli nimel õiguskaitse taotlemist või loobuda leiutise jõushoidmisest; õiguste üleandmiseks autori(te)le (eelistatult) või huvitatud kolmandatele isikutele; või
- nõuda komisjonile otsuse tegemiseks täiendavaid materjale. (§5 lg 8).

Ülikooli intellektuaalne omand antakse kasutusse litsentsilepingute alusel. (§8 lg 1). Litsentsilepingute koostamisel, läbirääkimistel ja sõlmimisel aitavad ettevõtlusosakonna spetsialistid. Ülikooli tööstusomandi eseme, v.a oskusteabe, võib kasutusse anda pärast õiguskaitse taotluse esitamist patendiametile, kui ettevõtlusprorektor ei otsusta teisiti. (§8 lg 2).

Intellektuaalse omandi teate esitamisel ja võimalikku publitseerimist silmas pidades peab arvestama, et vajalike ettepanekute ja otsuste tegemine, patenditaotluste ettevalmistamine ja esitamine võtab aega ning teatest avaldamiseni on mõistlik arvestada vähemalt üks kuu, eelistatult 2 kuud. Vajadusel on võimalik taotlus esitada ka kiiremini, kuid see on kõikide osaliste jaoks stressirohke ning ka esitatava patenditaotluse kvaliteet tuleb halvem.

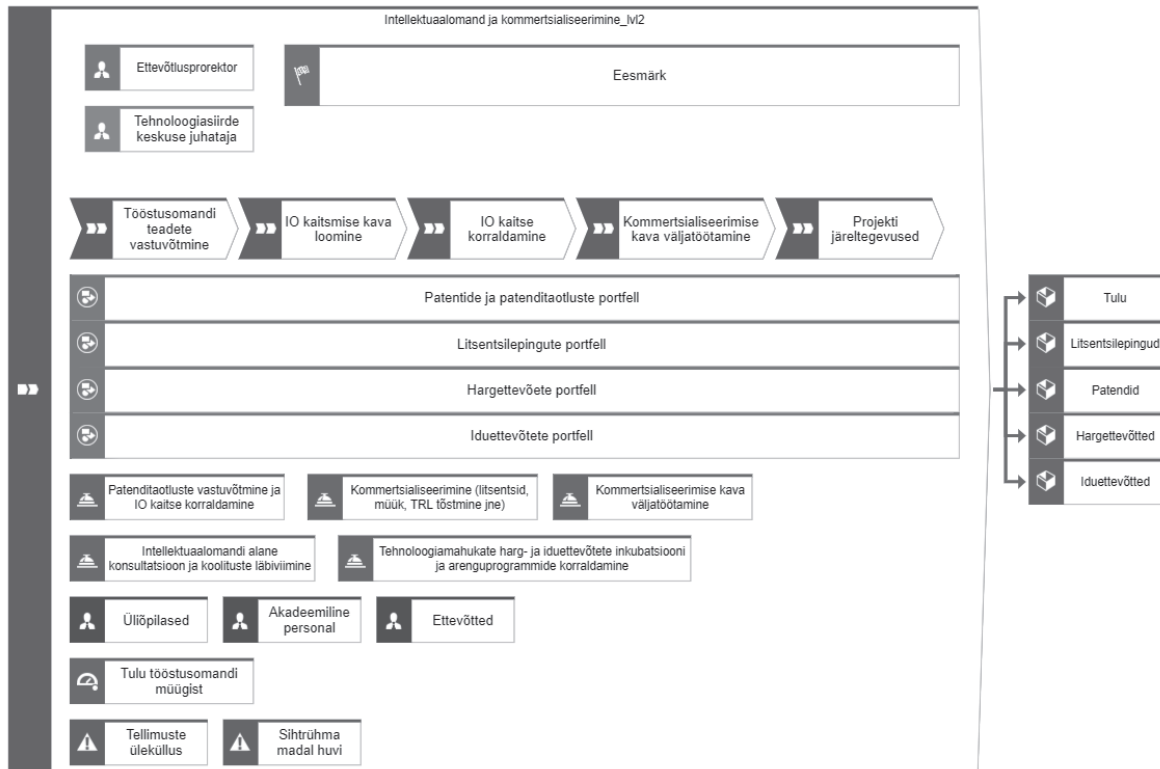
Komisjoni ettepanekud on ettevõtlusprorektorile soovituslikud (§5 lg 7), kuid reeglina ettevõtlusprorektor lähtub komisjoni ettepanekutest.

Õiguskaitse taotluste ja välja antud kaitsedokumentide jõushoidmisel võetakse arvesse tööstusomandi eseme kasutusse andmise võimalusi. Kui kolme aasta jooksul ei ole kasutusse andmise võimalusi leitud, arutab komisjon koostöös autoritega edasise jõushoidmise otstarbekuse üle.

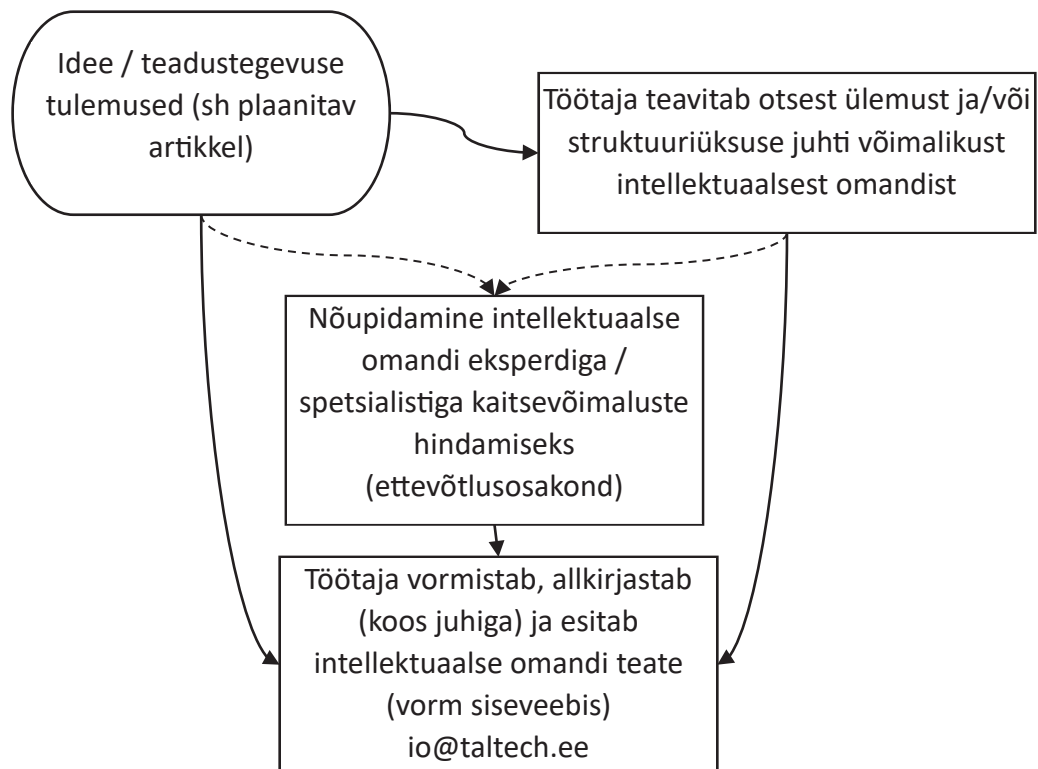
Kui tööstusomandi esemele ei algatata ülikooli nimel õiguskaitse taotlemist või ülikool ei soovi kaitsedokumenti enda nimel jõus hoida, on vastava õiguse saamise eelisõigus autoril, ühisauthorsuse puhul autoritel ühiselt. Ettevõtlusosakond informeerib sellest võimalusest autoreid. Autor peab oma eelisõiguse kasutamise või mittekasutamise otsusest ettevõtlusosakonnale kirjalikult teatama hiljemalt ettevõtlusosakonna määratud tähtajaks. Kui autor teatab eelisõiguse kasutamisest tähtaegselt, siis loovutab ülikool õiguse taotleda tööstusomandi esemele õiguskaitset ja saada tööstusomandi eseme omanikuks autorile tasuta. Kui autor loobub eelisõigusest või autorilt ei saabu teadet ettevõtlusosakonnale määratud tähtajaks, võib ülikool loovutada õiguskaitse taotlemise ja tööstusomandi eseme omanikuks saamise õiguse kolmandatele isikutele (§7).

Kord täpsustab, et ülikooli tulust 50% jääb tööstusomandi loomisse ja arendamisse ressursse panustanud ülikooli akadeemilistele struktuuriüksustele.

Ülikooli intellektuaalse omandi ja kommertsialiseerimise protsess on üldjoontes kujutatud järgneval joonisel 2 (leitav <https://smart.taltech.ee/protsess/intellektuaalomandi-oiguskaitsese-ja-kommertsialiseerimine/>).

Joonis 2. Ülikooli intellektuaalse omandi ja kommersialiseerimise protsess

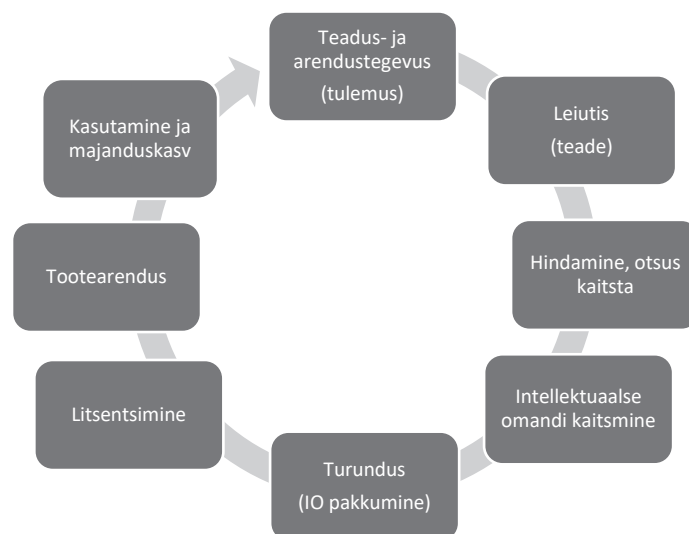
Joonis 3. Autori tegevused intellektuaalse omandi (tööstusomandi) loomisel

2.2 Intellektuaalse omandi tähtsus ülikoolis

Ülikoolid kasutavad intellektuaalse omandit mitmel viisil, et edendada nii teadus- kui ka õppetööd ning luua majanduslikku väärtust, näiteks:

- Patentimine ja tehnoloogiasiire. Ülikoolid patendivad teadusuuringute tulemusena loodud leiutiste kaitseks. Need patendid võimaldavad ülikoolidel kontrollida ja suunata tehnoloogiate ja toodete kasutamist, sõlmides litsentsilepinguid ettevõtetega, mis soovivad neid tehnoloogiaid kommertseesmärkidel kasutada. See toob ülikoolile ja autoritele lisatulu ja soodustab tehnoloogia innovatsiooni.
- Autoriõiguse kaitse õppe- ja teadusmaterjalidele. Ülikoolide õppe- ja teadusmaterjalid, mis on loodud nende õppejõudude ja teadlaste poolt, on kaitstud autoriõigusega. See võimaldab ülikoolidel otsustada, kuidas materjale kasutatakse ja jagatakse. Samuti saavad nad luua e-õppe materjale, õpikuid ja kursusi, mida saab müüa või litsentsida teistele haridusasutustele.
- Tarkvara ja arvutiprogrammide loomine. Ülikoolid loovad tarkvara, mida kasutatakse nii teadusuuringutes kui ka õppetöös. Tarkvara on kaitstud autoriõigusega ja seda saab litsentsida teistele teadusasutustele, organisatsioonidele või ettevõtetele, mis vajavad spetsiifilisi tarkvaralahendusi.
- Innovatsiooni ja ettevõtluse edendamine. Intellektuaalse omandi kaitse ja äriiline kasutamine võib julgustada ülikooli teadlasi ja õppejõude looma uusi ettevõtmisi ning käivitama ülikooli hargettevõtteid, mis kasutavad ülikooli loodud tehnoloogiat ja teadmisi. See aitab kaasa majanduskasvule ja kohaliku kogukonna arengule.
- Õppejõudude ja teadlaste motiveerimine. Intellektuaalse omandi kaitse võimaldab ülikoolil pakkuda õppejõududele ja teadlastele stiimuleid ja tunnustust nende loomingulise töö eest. See võib hõlmata intellektuaalse omandi tulude jagamist, mis innustab teadlasi jätkama uute ideede ja uurimistöö arendamist. Intellektuaalse omandi kasutamisest saadava tulu taasinvesteerib ülikool teadus- ja arendusprojektidesse.

Ülikooli jaoks avaldub intellektuaalse omandi tähtsus nii uute teadus- ja ettevõtlusprojektide sisendina, täiendava tulu teenimise allikana kui ka laiemalt ühiskondlikus mõjus läbi uute toodete, uute ettevõtete ja neis loodud töökohtade.

Joonis 4. Tehnologiasiidre eluring Ameerika Ühendriikide Ülikoolide Tehnologiasiidrevõrgustiku (AUTM) järgi

3 INTELLEKTUAALSE OMANDI LIIGID

3.1 Autoriõigus

3.1.1 Autoriõiguse sisu

Teose autoril tekib teose loomisega autoriõigus sellele teosele. Autoriõiguse sisu moodustavad isiklikud õigused ja varalised õigused.

Eesti Vabariigi põhiseaduse preambul nimetab ära Eesti keele ja kultuuri säilitamise vajaduse. See on üheks aluseks ka intellektuaalse omandi reguleerimisel. „Kõikumatus usus ja vankumatus tahtes kindlustada ja arendada riiki, ... mis peab tagama eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimise läbi aegade...“

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 32 ütleb, et „igaühe omand on puutumatu ja võrdselt kaitstud. Omandit võib omaniku nõusolekuta võõrandada ainult seaduses sätestatud juhtudel ja korras üldistes huvides õiglase ja kohese hüvituse eest. Igaühel, kelle vara on tema nõusolekuta võõrandatud, on õigus pöörduda kohtusse ning vaidlustada vara võõrandamine, hüvitus või selle suurus.

Igaühel on õigus enda omandit vabalt vallata, kasutada ja käsutada. Kitsendused sätestab seadus. Omandit ei tohi kasutada üldiste huvide vastaselt.

Seadus võib üldistes huvides sätestada vara liigid, mida tohivad Eestis omandada ainult Eesti kodanikud, mõnda liiki juriidilised isikud, kohalikud omavalitsused või Eesti riik.

Pärimisõigus on tagatud.“

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 39 reguleerib ka autoriõigusega seonduvaid küsimusi „Autoril on võõrandamatu õigus oma loomingule. Riik kaitseb autori õigusi.“

3.1.2 Mis on teos?

Teosed, millele tekib autoriõigus (Autoriõiguse seadus § 4, edaspidi nimetatud AutÕS): kirjandus-, kunsti- ja teadusteosed.

Teoseks loetakse mis tahes originaalset tulemust kirjanduse, kunsti või teaduse valdkonnas, mis on väljendatud mingisuguses objektiivses vormis ja on selle vormi kaudu tajutav ning reprodutseeritav kas vahetult või mingi tehnilise vahendi abil. Teos on originaalne, kui see on autori enda intellektuaalse loominguga tulemus.

Teosed, millele tekib autoriõigus, on:

- ilukirjandus-, publitsistika-, poliitika-, haridusalased jms kirjalikud teosed;
- teaduslikud ja populaarteaduslikud kirjalikud ja kolmemõõtmelised teosed (monograafiad, artiklid, teadusliku töö aruanded, plaanid, skeemid, maketid, mudelid, testid jms);
- arvutiprogrammid, mida kaitstakse nagu kirjandusteoseid. Kaitse laieneb arvutiprogrammi mis tahes väljendusvormile;
- kõned, loengud, ettekanded, jutlused jt teosed, mis koosnevad sõnadest ja on väljendatud suuliselt (suulised teosed);

- stsenaariumid ja stsenaariumi plaanid, libretod;
- draama- ja muusikalised draamateosed;
- muusikateosed tekstiga ja ilma tekstita;
- koreograafiateosed ja pantomiimid;
- audiovisuaalsed teosed;
- maalikunstiteosed, graafikateosed, trükikunstiteosed, joonistused, illustratsioonid;
- lavastused ja lavakujunduslikud teosed;
- skulptuuriteosed;
- arhitektuurne graafika (joonistused, eskiisid, skeemid, joonised, plaanid, projektid jm), projekti sisu lahtimõtestavad seletuskirjad, tekstilisad, programmid, arhitektuursed plastikateosed (mudelid, maketid jm), arhitektuuri- ja maastikuarhitektuuriteosed (hooned, rajatised, pargid, haljasalad jm), linnaehitusansamblid ja kompleksid;
- tarbekunstiteosed;
- disaini- ja moekunstiteosed;
- fotograafiateosed ja fotograafiaga analoogilisel viisil saadud teosed, slaidid ja slaidifilmid;
- kartograafiateosed (topograafilised, geograafilised, geoloogilised jt kaardid, atlased, maketid);
- õigusaktide projektid;
- standardid ja standardite kavandid;
- arvamused, retsensioonid, eksperthinnangud jms;
- tuletatud teosed, see on teose tõlge, algse teose kohandus (adaptsioon), töötlus (arranjeering) ja teose muu töötlus;
- teoste kogumikud ja informatsiooni kogumikud (sealhulgas andmebaasid).
- Andmebaas käesoleva seaduse tähenduses on süstemaatiliselt või meetoodiliselt korrastatud iseseisvate teoste, andmete või muu materjali kogu, mis on individuaalselt kättesaadav elektrooniliste või muude vahendite abil. Andmebaasi mõiste ei hõlma selle tegemiseks ega käivitamiseks vajaminevat arvutiprogrammi. Käesoleva seaduse alusel kaitstakse autoriõigusega andmebaasi, mis oma sisu valiku ja korralduse tõttu on autori enda intellektuaalse loomingu tulemus, ning ei kohaldata mingit muud kriteeriumi;
- muud teosed.

Autoril tekib autoriõigus ka teose loomise vaheetappide resultaatile (eskiis, visand, plaan, joonis, peatükk, arvutiprogrammi loomise lähtematerjal jms).

Teose originaalne pealkiri (nimetus) kuulub kaitsmisele teosega võrdsetel alustel.

Teose kaitstust autoriõigusega eeldatakse, välja arvatud juhul, kui käesolevast seadusest või muudest autoriõigusaktidest tulenevalt esineb seda välistav ilmne asjaolu. Tõendamiskohustus lasub teose autoriõigusega kaitstuse vaidlustajal.

Intellektuaalse tegevuse tulemused, millele autoriõigused ei laiene (AutÕS § 5):

- ideedele, kujunditele, mõistetele, teooriatele, protsessidele, süsteemidele, meetoditele, kontseptsioonidele, printsiipidele, avastistele, leiutistele jms intellektuaalse tegevuse resultaatidele, mis on kirjeldatud, selgitatud või muul viisil väljendatud teoses;
- rahvaloominguteostele;
- õigusaktidele ja haldusdokumentidele (seadused, seadlused, määrused, põhimäärused, juhendid, käskkirjad) ning nende ametlikele tõlgetele;
- kohtulahenditele ning nende ametlikele tõlgetele;
- riigi ametlikele sümbolitele ja organisatsioonide sümboolikale (lipud, vapid, ordenid, medalid, märgid jne);
- päevauudistele;
- faktidele ja andmetele;
- ideedele ja põhimõtetele, millele rajanevad arvutiprogrammi elemendid, kaasa arvatud programmi kasutajaliidese aluseks olevad ideed ja põhimõtted;
- ühelegi kujutava kunsti teose reprodutseerimisel saadud materjalile, kui kõnealuse teose kaitsetähtaeg on lõppenud vastavalt käesoleva seaduse VI peatükis sätestatule, välja arvatud juhul, kui reprodutseerimise tulemusel saadud materjal on originaalne selles mõttes, et see on autori enda intellektuaalse loomingu tulemus.

3.1.3 Autori õigused

Teose autoritel tekkivad õigused jagunevad isiklikeks õigusteks, mis on autori isikust lahutamatud ning varalised õigused, mida autor saab teistele isikutele üle anda (võõrandada) lepingu alusel. Varalised õigused võivad teatud juhtudel üle minna ka seaduse alusel.

3.1.3.1 Autori isiklikud õigused

Teose autoril on õigus (AutÕS § 12):

- 1) esineda üldsuse ees teose loojana ja nõuda teose loomise fakti tunnustamist teose autorsuse seostamise teel tema isiku ja nimega teose mis tahes kasutamisel (õigus autorsusele);
- 2) otsustada, millisel viisil peab olema tähistatud autori nimi teose kasutamisel – kas autori kodanikunimega, autorimärgiga, varjunimega (pseudonüümiga) või ilma nimeta (anonüümselt) (õigus autorinimele);
- 3) teha ise või lubada teha teistel isikutel teoses endas, tema pealkirjas (nimetuses) või autorinime tähistuses mis tahes muudatusi ning õigus vaidlustada ilma autori nõusolekuta tehtud muudatusi (õigus teose puutumatussele);
- 4) lubada lisada oma teosele teiste autorite teoseid (illustratsioone, eessõnasid, järelsõnasid, kommentaare, selgitusi, uusi osasid jms) (õigus teose lisadele);
- 5) vaidlustada mis tahes moonutusi ja teisi ebatäpsusi teoses endas, selle pealkirjas või autorinime tähistamises ning autorile või tema teosele antud hinnanguid, mis kahjustavad autori au ja väärikut (õigus autori au ja väärikutuse kaitsele);

- 6) otsustada, millal teos on valmis üldsusele esitamiseks (õigus teose avalikustamisele);
- 7) oma avalikustatud teost täiendada ja parandada (õigus teose täiendamisele);
- 8) nõuda teose kasutamise lõpetamist (õigus teos tagasi võtta);
- 9) nõuda oma autorinime kõrvaldamist kasutatavalt teoselt.

3.1.3.2 Autori varalised õigused

Teose autoril on õigus (AutÕS § 13):

- 1) Autorile kuulub ainuõigus igal moel ise oma teost kasutada, lubada ja keelata oma teose samaviisilist kasutamist teiste isikute poolt ja saada tulu oma teose sellisest kasutamisest, välja arvatud seadusega välistatud juhud. Sealhulgas kuulub autorile õigus lubada ja keelata:
- 2) reprodutseerida oma teost (õigus teose reprodutseerimisele). Reprodutseerimiseks loetakse teosest või teose osast ühe või mitme ajutise või alalise koopia otsest või kaudset tegemist mis tahes vormis või mis tahes viisil;
- 3) levitada oma teost või selle koopiaid (õigus teose levitamisele). Levitamiseks loetakse teose või selle koopia omandiõiguse üleandmist või üldsusele kasutada andmist mis tahes viisil, sealhulgas rentimist ja laenutamist, välja arvatud arhitektuuriteose ja tarbekunstiteose rentimine ja laenutamine. Pärast autori poolt või tema loal teose koopia esmamüüki või omandiõiguse muul viisil üleandmist Euroopa Liidu liikmesriigis või Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga ühinenud riigis lõpeb käesolevas punktis nimetatud õigus ja teose koopiat võib Euroopa Liidu liikmesriigis või Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga ühinenud riigis edasi levitada autori nõusolekuta. Autorile kuulub ainuõigus lubada või keelata oma teose koopia rentimist ja laenutamist üldsusele ka juhul, kui õigus teose levitamisele on lõppenud, välja arvatud käesoleva seaduse §-s 133 sätestatud juhud;
- 4) tõlkida oma teos (õigus teose tõlkimisele);
- 5) teha teosest kohandusi (adaptsioone), töötlust (arranžeringuid) ja teisi töötlust (õigus teose töötlemisele);
- 6) koostada ja välja anda oma teoste kogumikke ja süstematiseerida oma teoseid (õigus teoste kogumikele);
- 7) teost avalikult esitada kas elavas või tehniliselt vahendatud ettekandes (õigus avalikule esitamisele);
- 8) teost üldsusele näidata (õigus teose eksponeerimisele). Teose eksponeerimine tähendab teose või tema koopia näitamist kas vahetult või filmi, slaidi, televisiooni või mis tahes muu tehnilise vahendi või protsessi abil;
- 9) edastada teos raadio, televisiooni ja satelliidi kaudu ning taasedastada kaabellevivõrgu kaudu või muul viisil, samuti suunata teos üldsusele muude tehnikavahendite vahendusel (õigus teose edastamisele);
- 10) teha teos üldsusele kättesaadavaks sellisel viisil, et isikud saavad teoseid kasutada nende poolt individuaalselt valitud kohas ja ajal (õigus teose üldsusele kättesaadavaks tegemisele);
- 11) teostada oma arhitektuurne projekt seaduses ettenähtud korras;
- 12) teostada oma disaini-, tarbekunstiteose jms projekt.

Rentimine on teose, selle koopia või muu resultaadi andmine ajutiseks kasutamiseks otsese või kaudse varalise või ärilise kasu saamise eesmärgil.

Laenutamine käesoleva seaduse tähenduses on teose, selle koopia või käesolevas seaduses nimetatud muu resultaadi andmine ajutiseks kasutamiseks üldsusele avatud asutuse kaudu otsese või kaudse varalise või ärilise kasu saamise eesmärgita.

Andmebaasi koopia esmane müük lõpetab õiguse kontrollida selle andmebaasi koopia edasist müüki.

Autori isiklikke õiguseid ei saa võõrandada, aga saab litsentsida ehk kasutada anda.

Autori varalisi õiguseid saab nii võõrandada kui ka kasutusse anda (litsentsida).

Litsentsimine toimub litsentsilepingu alusel.

3.2 Kellele kuulub intellektuaalne omand?

Intellektuaalse omandi seadustest tulenevalt kuulub intellektuaalne omandit algselt selle autorile, kuid autor võib oma varalised õigused lepingu alusel teisele isikule, näiteks tööandjale, üle anda.

3.2.1 Ülikooli töötaja poolt loodud intellektuaalne omand

Vastavalt autoriõigusseaduse §-le 32, autoriõigus töökohustuste täitmise korras loodud teosele töölepingu alusel või avalikus teenistuses oma otseste tööülesannete täitmise korras loodud teose autoril tekib autoriõigus sellele teosele, kuid autori varalised õigused teose kasutamiseks tööülesannetega ettenähtud eesmärgil ja piirides lähevad üle tööandjale, kui lepingus ei ole ette nähtud teisiti.

Autor võib iseseisvalt kasutada oma otseste tööülesannete täitmise korras loodud teost tööülesannetega ettenähtud eesmärgil ainult tööandja eelneval nõusolekul, näidates ära tööandja nime või nimetuse. Sellisel juhul on autoril õigus saada autoritasu teose kasutamise eest. Autor võib iseseisvalt kasutada oma tööülesannete täitmise korras loodud teost eesmärgil, mis ei ole tema tööülesannetega ette nähtud, kui töölepingus ei ole ette nähtud teisiti. Sellisel teose kasutamisel tuleb ära näidata tööandja nimi või nimetus.

Õigusaktides ettenähtud juhtudel makstakse tööülesannete täitmise korras loodud teose autorile lisaks töötasule (palgale) ka autoritasu teose kasutamise eest. Autoritasu maksmine võidakse ette näha ka tööandja ja autori vahelise kokkuleppega. Arvutiprogrammi autoril või andmebaasi autoril, kes loob programmi või andmebaasi oma tööülesannete täitmise käigus või järgides tööandjalt saadud juhiseid, tekib autoriõigus sellele programmile või andmebaasile, kuid tööandjale kuulub ainulitsents kõigi varaliste õiguste teostamiseks, kui lepingus ei ole ette nähtud teisiti.

Vastavalt ülikoolis kasutatava akadeemilise töölepingu põhja punktile 6.1 ja 6.2:

- Töötaja tööülesannete täitmise käigus tekkinud intellektuaalse omandi varalised õigused lähevad üle Tööandjale, v.a varalised õigused töötaja loodud teadusartiklite, konverentsiettekannete ja -materjalide suhtes.
- Tööandja võib temale kuuluvaid autori varalisi õigusi üle või kasutusse anda kas üksikute õigustena või õiguste kogumina, kas tasu eest või tasuta. Muu hulgas võib Tööandja

anda teoseid vabakasutusse Creative Commons, GNU, Affero või muul sarnasel litsentseerimise alusel, samuti lubada anda vastavaid lihtlitsentse Töötajal endal vastavalt Tööandja kehtestatud korrale.

Creative Commons² – Creative Commons on San Franciscos asuv mittetulundusühing, mis tegutseb eesmärgiga suurendada vabalt jagatavate ja kasutatavate loometeoste hulka. Creative Commons on loonud terve hulga litsentsilepingute nõ põhju, mis aitavad kasutajatel intellektuaalset omandit paremini litsentseerida. Kuna Creative Commons ei ole loodud Eesti õigusele tuginedes, tuleks Creative Commons litsentsid Eesti õiguses kasutamisel korralikult lahti kirjutada st kellele, millised õigused antakse ja mida nende õiguste vastu soovitakse.

GNU³ – GNU General Public License ehk GNU on üldine avalik litsents, mis on litsents vaba tarkvara jaoks. Erinevalt omandilitsentsidest on GNU GPL-i eesmärk kasutaja vabadust kaitsta, mitte seda piirata.

Affero⁴ – GNU Affero üldine avalik litsents on tarkvara ja muud tüüpi teoste tasuta „copyleft“⁵ litsents, mis on spetsiaalselt loodud võrguserveri tarkvara puhul koostöö tagamiseks kogukonnaga.

Ülikool on teinud ka töölepingu põhjades toodud intellektuaalse omandi regulatsioonidest erinevaid kokkuleppeid, näiteks siis, kui töötaja töötab samaaegselt ka mõne teise tööandja juures Eestis või välismaal või kui töötaja palgatakse kindlaid tööülesandeid täitma, mis ei ole seotud ülikooli jaoks olulise intellektuaalse omandi loomisega. Sel juhul on vajalik töötaja tööülesanded ja intellektuaalse omandi (või selle üksikute liikide) kuuluvus reguleerida nii, et ülejäänud teadusgrupi liikmete, akadeemilise struktuuriüksuse ega ülikooli tegevus ei saaks takistatud. Selline olukord võib tekkida ka siis, kui on asutatud ülikooli hargettevõtte ja ülikooli töötaja soovib end jagada hargettevõtte ja ülikooli vahel. Neid küsimusi reguleeritakse hargettevõtte ja ülikooli vahel sõlmitavas lepingus, kuid need tuleb kajastada ka töötaja töölepingus.

---

² Creative commons - <https://creativecommons.org/>

³ GNU - <https://www.gnu.org/licenses/gpl-3.0.html>

⁴ GNU Affero - <https://www.gnu.org/licenses/agpl-3.0.en.html>

⁵ Muud üldised avatud litsentsid:

MIT (lubav) - Selle litsentsi alusel saavad kasutajad tarkvaraga sisuliselt kõike teha, kui see sisaldab originaali autoriõiguse ja litsentsi teatis tarkvara koopias. MIT-litsents on ka hõlpsasti tarkvarasse integreeritav „Copyleft“ litsentsidega, kuna sellel on vähe eeskirju tarkvara taaskasutamise kohta.

GPL (Copyleft) - GPL-i litsentside perekond (täpsemalt GPL v2 ja GPL v3) on tavaliselt kasutatavad „Copyleft“ litsentsid. Kui teised arenevad tarkvara, mis kasutab GPL-litsentsiga komponenti, peavad nad vabastama oma täieliku lähtekoodi ja andma oma kasutajatele samad õigused, mida nad said. See litsents loodi tarkvara kaitsmiseks omandiõiguseks muutumise eest või privaatne, mistõttu paljudele programmeerijatele see litsents meeldib.

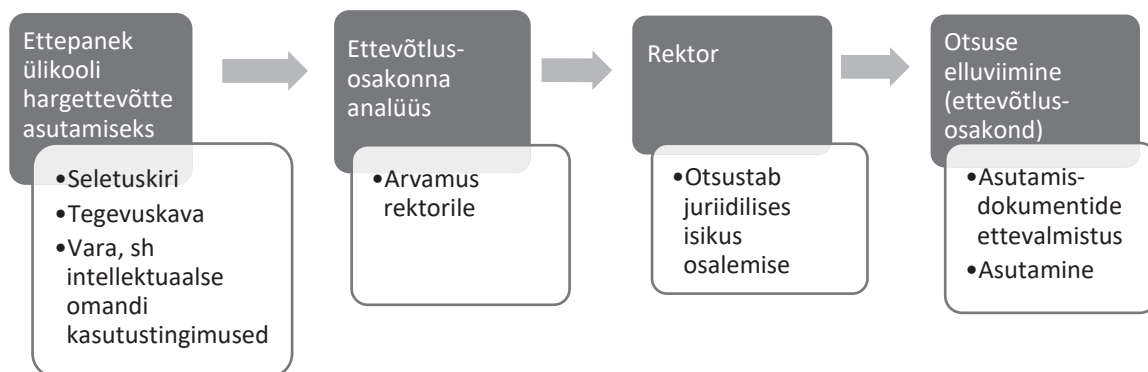
▪ APACHE 2.0 (lubav) - See litsents annab kasutajatele vabaduse teha tarkvaraga seda, mida nad tahavad, kuid see nõuab, et nad lisaksid algse autoriõiguste ja litsentsi teatise, märkige kõik olulised muudatused ja lisage MÄRKUS-fail, kui see on olemas üks. Need elemendid muudavad Apache License 2.0 pisut vähem lubavaks kui MIT-litsents.

4 HARGETTEVÖTTE ASUTAMISE REEGLISTIK TALLINNA TEHNIKAÜLIKOO LIS

Hargettevõtte (*inglise keeles spin-off või spin-out*) on ülikooli või tema liikme osalusega teaduspõhine idufirma ehk äriühing, mis kasutab oma tegevuses ülikooli teadus- ja arendustegevuse tulemusi (mis hõlmab ülikooli intellektuaalset omandit, aga ka muid tulemusi – andmeid, materjale, mudeleid, jne) või oskusteavet. Teadus- ja arendustegevuse tulemuste või oskusteabe, aga samuti muude ülikoolide ressursside kasutamise aluseks on leping ülikooliga. Ülikool toetab hargettevõtete asutamist, kui see on parim viis ülikooli teadus- ja arendustegevuse tulemuste laialdaseks kasutuselevõtuks ühiskonna, ülikooli ja intellektuaalse omandi autorite huvides. Lisaks soodustab ülikool hargettevõtete asutamist läbi grandifondide⁶ ning läbi rahastu Prototron⁷, mille asutas ülikool koostöös AS Swedbanki ja SA Tallinna Teaduspark Tehnopoliga.

Ülikool võtab hargettevõttes osaluse, kui see võimaldab ülikooli teadustulemuste, sh intellektuaalse omandi, kasutamisest tulu teenida. Intellektuaalse omandi kommertsialiseerimine läbi hargettevõtte võib olla eelistatud näiteks siis, kui selle litsentsimine olemasolevatele ettevõtetele pole võimalik (sobivaid ettevõtteid pole) või on tingimused selleks ülikoolile ja autoritele väheatraktiivsed.

Ülikooli osalusega hargettevõtete asutamine toimub **Seotud organisatsioonide eeskirja** alusel. Eeskirja punkti 4.1 kohaselt teeb ettepaneku Eesti juriidilises isikus ja välismaises äriühingus osalemiseks huvitatud struktuuriüksuse juht ettevõtlusosakonnale. Samas, algatus ülikooli hargettevõtte asutamiseks võib pärineda igalt ülikooli töötajalt, üliõpilaselt või isegi väljaspoolt.

Joonis 5. Ülikooli osalusega hargettevõtte asutamise voodiagramm

⁶ Grandifonde reguleerib Tallinna Tehnikaülikooli rektori 15.02.2023 käskkirj nr 6 „Grandifondi, õppearendusfondi, kinnisvarafondi, IT-arendusfondi ning arengukava rakenduskava fondi haldamise ja kasutamise eeskiri“, <https://oigusaktid.taltech.ee/grandifondi-oppearendusfondi-kinnisvarafondi-it-arendusfondi-ning-arengukava-rakenduskava-fondi-haldamise-ja-kasutamise-eeskiri/>

⁷ Prototron - <https://prototron.ee/>

Ettepanek peab sisaldama (vt seotud organisatsioonide eeskirja punkt 4.2):

- seletuskirja, sh ülikooli osalusega juriidilise isiku eesmärkide kirjeldust, asutamise või osanikuks või liikmeks astumise otstarbekuse põhjendust, ülikoolile tekkivate kohustuste kirjeldust ja maksumust jms;
- põhikirja ja asutamislepingut;
- kolme aasta tegevuskava (sh rahavooplaani);
- ülikooli poolt antava vara loetelu ja kasutustingimusi, sh intellektuaalse omandi osas.

Ettevõtlusosakond analüüsib juriidilise isiku asutamise, osaluse omandamise või liikmeks astumise eesmärke ja tingimusi ja esitab sellekohase arvamuse rektorile.

Vastavalt ülikoolis kehtivale seotud organisatsioonide eeskirja punktile 6.1.1 otsustab rektor nii Eesti kui välismaises juriidilises isikus osalemise.

Edasine protsess ja ajakava lepitakse kokku ettepaneku esitajaga.

5 INTELLEKTUAALSE OMANDI REGULATSIOON LEPINGUTES

Alati tuleb intellektuaalse omandi sätted lepingu läbirääkimistel üle vaadata ja vastaspoolega kokku leppida.

Oluline on, kas ülikool ostab intellektuaalset omandit või müüb. Teenuse ostmisel kehtib tavaliselt standardsäte, mille alusel ülikool soovib saada intellektuaalse omandi varaliste õiguste omanikuks ja soovib saada ka intellektuaalse omandi isiklike õiguste teostamiseks litsentsi seadusega lubatud maksimaalses ulatuses.

Ülikooli poolseel teenuse osutamisel (teenuste müügil) tuleb otsustada, kas intellektuaalse omandi varalised õigused jäävad ülikoolile, ülikool annab intellektuaalse omandi varaliste õiguste ja intellektuaalse omandi isiklike õiguste kasutamiseks litsentsi või antakse intellektuaalse omandi varalised õigused tellijale ära ning isiklike õiguste kasutamiseks antakse litsents. Kui antakse litsents, siis millises ulatuses st kas seadusega sätestatud maksimaalses ulatuses või tuleb litsentsi veelgi piirata.

Iga intellektuaalse omandi liigi kohta võib samas lepingus olla erinev regulatsioon. Teosed ühel viisil, tööstusomand teisel viisil, jne. See tähendaks näiteks seda, et intellektuaalse omandi varalised õigused lähevad üle ettevõttele, aga loodav patendi taotlus ja patent jääb ülikoolile. Ka on võimalik, et intellektuaalse omandi omanikeks jäävad mõlemad osapooled. Ülikoolil on näitteid kus patendiomanikud ollakse koos ettevõttega kahasse.

Praegu on selliste töövõtulepingu ja käsunduslepingu põhjades, kus ülikool osutab teenust kirjas järgmine sõnastus „töö üleandmisel jäävad autori varalised õigused ning töös kasutatud materjalide ja toodete omand Töövõtjale (st ülikoolile). Töövõtja tagab käesoleva punkti täitmise sõlmides Töö autoritega vastavasisulisel lepingud.“ Sõnastus on läbiräägitav ja tuleks iga kord kindlasti üle vaadata. Selline sõnastus võib sõltuvalt kontekstist olla sobiv, aga võib olla ka sobimatu, sõltuvalt sellest, kas ülikooli klient soovib ülikoolilt saadud teadmuse kasutada oma toodete ja teenuste loomiseks või teenust vaja mingi akuutse probleemi lahendamiseks. Näitena võiks tuua olukorra, kus ülikooli klient ostab laboriteenust nt 3D printimise teenust. Ülikool täidab teenuse ja annab prinditud 3D mudelid üle. Sel juhul võiks lepingus olla sätestatud, et intellektuaalse omandi varalised õigused jäävad ülikoolile (Töövõtjale), aga materjalide ja toodete omand läheb üle kliendile (Tellijale).

Mõnikord soovib klient tellida ülikoolilt tootearenduse teenust ning soovib ka sellise tootega seotud intellektuaalse omandi õigusi, näiteks tootega seotud leiutistele ja oskusteabele. Ülikool saab sellise töö teostamiseks lepingu sõlmida siis, kui klient maksab lisaks tehtud tööle ka intellektuaalse omandi eest ning töö teostamine ei saa takistuseks ülikooli teadus- ja arendustegevusele ning publitseerimisele. Sellise lepingute intellektuaalse omandi sätete läbirääkimistel on väga oluline kaasata ettevõtlusosakonna spetsialistid.

5.1 Üliõpilase intellektuaalne omand

Kõikide autorite õigused kuuluvad algselt autorile, kuid võivad lepingu alusel üle minna tööandjale või muule isikule. Ülikoolil ei ole reeglina üliõpilastega sõlmitud lepingut, mis käsitleks intellektuaalse omandi õiguste üleminekut ülikoolile. Seetõttu kuuluvad üliõpilase poolt näiteks õppetöö käigus või muude ülikoolis toimuvate tegevuste käigus loodud intellektuaalse omandi varalised õigused üliõpilasele. Seda tuleb rangelt silmas pidada üliõpilaste kaasamisel teadus- ja arendusprojektide või -lepingute täitmisel, kus üliõpilane

võib koos ülikooli töötajatega panustada intellektuaalse omandi tekkesse. Sel juhul tuleb üliõpilasega sõlmida leping, mille kohaselt tema intellektuaalse omandi autori varalised õigused antakse üle ülikoolile. Tavapraktika on, et üliõpilasega sõlmitakse instituudi direktori poolt konfidentsiaalsuse ja intellektuaalse omandi kuuluvuse leping.

Kuna ülikool on paljudel juhtudel projekti täites ise seotud rahastaja poolt (olgu selleks erasektor, Eesti Vabariik või Euroopa Liit) dikteeritud tingimustega, siis ülikool peab rahastaja tingimusi täitma. Paljudel juhtudel on rahastaja ette näinud, et intellektuaalse omandi varalised õigused tuleb üle anda rahastajale. See tähendab, et projekti kaasatud üliõpilase intellektuaalse omandi varaliste õiguste osas peab ülikool sõlmima korrektsed lepingud. Paljudel juhtudel on rahastajad ette näinud nt Euroopa Liidu projektides, et intellektuaalse omandi varalised õigused jäävad sellele lepingu poolele, kes intellektuaalse omandi on loonud. Juhul, kui intellektuaalse omandi on loonud mitu osapoolt, nagu see teadusprojektis võib mitme osalejaga tööpaketi puhul juhtuda, siis jäävad intellektuaalse omandi varalised õigused nendele lepingu osapooltele, kes on vastava intellektuaalse omandi loonud ja koostöös loodud intellektuaalne omand jääb osapoolte ühisomandisse. Ka sel juhul ei ole aktsepteeritav, et üliõpilase poolt loodud intellektuaalne omand jääks temale vaid peab kuuluma ülikoolile kui lepingu osapoolle.

Mõnikord juhtub ka nii, et leiutis luuakse üliõpilase, kellega pole lepingut intellektuaalse omandi tingimuste osas, ning juhendaja ühise loomingu tulemusena. Õiguslikult on sel juhul tegemist olukorraga, kus patendikaitset saaks taotleda ülikool ja üliõpilane ühiselt. Ülikool peaks maksimaalselt vähendama selliste olukordade esinemise tõenäosust, kuna komplitseerib ülikooli intellektuaalse omandi haldamist ning põhjustab ebavõrdsust autorite vahel.

Mõnikord on üliõpilane või üliõpilased loonud leiutise õppetöö käigus, ülikooliga intellektuaalse omandi lepingut omandamata. Mõnikord soovivad üliõpilased sel juhul intellektuaalset omandit edasi arendada koostöös ülikooliga, kaasates ülikooli teadlaste kompetentse, osaledes ülikooli tudengitele suunatud ettevõtlusprogrammides või ülikooli muid ressursse kasutades. Sel juhul võib üliõpilasega sõlmida koostöölepingu või asutada ülikooli osalusega hargettevõtte, kuid seejuures ei tohi tekkida rollikonflikti (üliõpilane-õppeasutus, üliõpilane-koostööpartner).

5.2 Konfidentsiaalsus

Konfidentsiaalsuslepingud võivad olla ühele lepingupoolele siduvad konfidentsiaalsuse hoidmise kohustusega, aga võivad olla ka mõlemale lepingupoolele siduva konfidentsiaalsuse hoidmise kohustusega.

Ühele poolele siduva konfidentsiaalsuse hoidmise kohustusega lepinguid sõlmitakse tavaliselt näiteks juhul kui ettevõtte avaldab midagi oma tootmisprotsessi, toote või teenuse kohta ülikooli töötajale ja soovib olla kindel, et info ei muutuks kättesaadavaks üldsusele või konkurentidele.

Mõlemat lepingupoolt siduvaid konfidentsiaalsuslepinguid sõlmitakse tavaliselt vastastikuse koostöö tegemiseks näiteks ühise projekti läbiviimiseks. Sel juhul on oluline, et kumbki lepingu osapool teise poole poolt usaldatud informatsiooni kolmandatele isikutele ilma luba küsimata edasi ei annaks. Kogu teave või osa teabest võib kuuluda ühe poole ärisaladuse alla ja/või olla konfidentsiaalne ning sisaldada tehnilisi, kaubanduslikke ja finantsandmeid, juriidilisi kokkuleppeid ja arvamusi, äriplaanid, aruandeid, jooniseid, mudeleid, kavandeid, tarkvara, prototüüpe, näidiseid, patendikirjeldusi, kliendiandmeid, või muud olulist.

Tavaliselt on konfidentsiaalsuslepingutes ka alused konfidentsiaalsuskohustuse eiramiseks näiteks järgmistel juhtudel infole:

- mis oli vastuvõtvale poolele tema kirjalike dokumentide kohaselt seaduslikult teada enne selle edastamist info valdaja poolt või tema äranägemisel ning mille edastamisele ei kohaldata avalikustamise või kasutamise piiranguid;
- mis on ilmselgelt üldkasutatav või muutub selleks muul viisil kui see, et infot avaldav pool on lepingut rikkunud;
- mis saab vastuvõtvale poolele teatavaks kolmanda isiku tegevuse teel, rikkumata ühtegi usalduskohustust;
- mille vastuvõttev pool peab avaldama või tegema kättesaadavaks kolmandale isikule mis tahes kohaldatava seaduse või valitsuse määruse kohaselt, välja arvatud sellised sätted, mis käsitlevad tõendeid või tõendamiskoormist kohtuvaidlustes.

Ülikooli vaates on paljudel juhtudel oluline, et ülikool saaks koostööna tekkinud intellektuaalse omandi pinnalt avaldada teadusartikleid. Ettevõtetel on aga oluline, et ülikooliga koostöös valminud intellektuaalne omand jääks saladuseks. Seda just põhjusel, et saadud intellektuaalse töö tulemusi saaks konfidentsiaalselt ära kasutada ettevõtete poolt loodavates toodetes ja teenustes. Seetõttu tuleb läbirääkimistel konfidentsiaalsuslepingu üle alati arvestada vajadusega sõnastust selliselt tasakaalustada, et ülikooli huvid töö tulemuste avaldamise oleksid kaetud, aga ka ettevõtte ärisaladus oleks kaitstud. Tavaliselt tähendab see seda, et valminud teadusartikkel saadetakse ettevõtte esindajale ülevaatamiseks ja oodatakse näiteks kolme kuu jooksul ettevõtte esindaja detailseid ettepanekuid teadusartikli sõnastuse muutmiseks ja täpsustamiseks või põhjendatud keeldumist teadusartikli avaldamiseks. Juhul kui ettevõtte näiteks kolme kuu jooksul ülevaatamiseks saadetud teadusartiklile ei reageeri, võib teadusartikli täies mahus avaldada. Reageerimisel tulevad reeglina läbirääkimised konkreetse sõnastuse üle. Enamikel juhtudel on ettevõtetega teadusartiklite avaldamise osas kokkuleppele saadud, aga on olnud ka erandeid. Ülikool on sellisel juhul tõsiselt kaalunud, kas selline koostöö tulevikus on ülikooli huvidele vastav ja mõistlik.

5.3 Litsentsileping

Vastavalt võlaõigusseaduse §-le 368 „Litsentsilepinguga annab üks isik (litsentsiandja) teisele isikule (litsentsisaaja) õiguse teostada intellektuaalsest varast tulenevaid õigusi kokkulepitud ulatuses ja kokkulepitud territooriumil, litsentsisaaja aga kohustub maksma selle eest tasu (litsentsitasu).“

Liht- ja ainulitsentsileping

Lihtlitsentsilepingu puhul võib litsentsiandja ka ise lepingu esemeks olevat õigust kasutada või anda kasutusõiguse teistele isikutele peale litsentsisaaja.

Ainulitsentsileping annab litsentsisaajale õiguse kasutada intellektuaalsest varast tulenevaid õigusi kokkulepitud ulatuses ja välistada teiste isikute ja litsentsiandja kasutusõiguse selles ulatuses.

Kui kasutusõigus, millele litsentsileping laieneb, ei ole lepingus täpselt määratletud, määratakse kasutusõiguse ulatus vastavalt lepingu eesmärgile.

Patenditud leiutise litsentsileping on reeglina suhteliselt mahukas ning käsitleb tüüpiliselt järgmisi teemasid:

- **Litsentsi ulatus:** millised patendid (patenditaotlused, kasulikud mudelid, muu intellektuaalne omand) litsentsi alla kuuluvad ja millistele toodetele või teenustele või tehnoloogiavaldkonnas litsentsi antakse.
- **Litsentsi liik:** see võib olla ainulihlitsents, mis annab litsentsisaajale eksklusiivse õiguse patenditud leiutist kasutada, või lihtlitsents, mis võimaldab litsentsiandjal samalaadset litsentsi anda teistele. Ainulitsents võib nõuda kõrgemat litsentsitasu, kuna see piirab litsentsiandja võimalust anda litsentse teistele osapooltele.
- **Territoorium:** millises geograafilises piirkonnas litsents kehtib – näiteks, kogu maailmas, Euroopa Liidus, ainult Eestis, vms
- **Litsentsi kestus:** kui kaua litsents kehtib. See võib olla piiratud aeg (nt aastad) või kehtida seni, kuni teatud tingimused on täidetud (näiteks, kuni viimase patendi kehtivuse lõppemiseni).
- **Litsentsitasu:** millised tasud või makse on seotud patendilitsentsi kasutamisega. See võib hõlmata ühekordset tasu, igakuist tasu, protsendipõhist tasu müügist või muud kokkulepet; reeglina on litsentsitasu mitmekomponendiline, sisaldades nii lepingu sõlmimisel tasutavat fikseeritud summat, minimaalset aastatasu ja tulemuse põhise tasu. Ülikool premeerib struktuuriüksust selliste litsentsilepingute sõlmimise eest, mis esimesel aastal toovad sisse vähemalt 5000 EUR litsentsitasu.
- **All-litsentsi andmise õigus:** kas ja millistel tingimustel võib litsentsisaaja anda all-litsentse, kas litsentsiandja nõusolekul või nõusolekuta.
- **Edasiarendustega seotud õigused:** Käsitlege litsentsisaaja õigusi seoses patendi edasiarendamise, täiendamise ja uuendamisega. Leping võib määratleda, kas litsentsisaajal on õigus teha muudatusi patendis või lisada sellele täiendavaid patente.
- **Õigused edasiarendustele:** kellele kuuluvad õigused edasiarendustele; kas patendi intellektuaalomandi õigused ja millised õigused litsentsisaajale antakse.
- **Konfidentsiaalsus:** kuidas seda teavet tuleb kohelda ja säilitada konfidentsiaalsena.
- **Teatised ja aruandlus:** millised on nõuded teatistele ja aruandlusele seoses patendi kasutamisega, eelkõige müügimahtude ja litsentsitasude kohta.
- **Litsentsi lõpetamine:** tingimused, mille korral patendilitsents võib lõppeda, ning millised on tagajärjed litsentsi lõpetamisel (sh ainulitsentsi muutumine lihtlitsentsiks).
- **Kohtuvaidlused ja lahendusmeetodid:** Leping võib sisaldada sätteid seoses võimalike vaidluste lahendamisega, sealhulgas kohtuvaidlused või alternatiivsed lahendusmeetodid, nagu vahekohtu kasutamine.

Litsentsilepingu koostamine, läbirääkimine ja sõlmimine, samuti järgnev haldamine on keerukas ja töömahukas, mistõttu on vajalik kaasata ettevõtlusosakonna spetsialistid.

6 TÖÖSTUSOMAND

6.1 Tööstusomandi mõiste ja liigid

Tööstusomandi liigid on patent ja kasulik mudel, millega kaitstakse leiutisi, aga samuti kaubamärk, (tööstus)disain, geograafilised tähised, mikrolülituste topoloogiad ning taimesordi õigused.

Patendikaitse on nii süvatehnoloogia ettevõtete kui ka tehnika- ja tehnoloogiaülikooli tulemuste kaitsel kõige olulisem ja tugevam õiguskaitsese viis, mistõttu ülikool peab pöörama patendikaitsele ning patenditud leiutiste kasutusse andmisele üha suuremat tähelepanu. Siiski ei tohi ka teisi intellektuaalse omandi liike jätta tähelepanuta, seda nii patendikaitsega kombineerides kui ka ainsa kaitse võimalusena juhtudel, kus patendikaitse pole võimalik.

6.2 Tööstusomandi õiguskaitsese ülikoolis

Tööstusomandi õiguskaitsesega seonduvaid protsesse on kirjeldatud teises peatükis.

6.3 Leiutise kaitse

Leiutiseks tunnistatakse tehnilise probleemi uus loominguiline tehniline lahendus.⁸

Samal probleemil võib olla mitu lahendust, igaüks neist võib olla uus leiutis. Kõige üldisemalt jagatakse leiutise objektiks olevad tehnilised lahendused **seadmeteks, meetoditeks ja aineteks**, sh bioloogilised ained. Leiutisena saab käsitleda ka tuntud seadme või muu toote kasutamist uuel otstarbel või tuntud meetodi kasutamist uuel eesmärgil.

Patendiga või kasuliku mudeliga kaitstav leiutis peab

- olema uus,
- omama leiutustaset ja
- olema tööstuslikult kasutatav.

Kui soovitakse leiutisele õiguskaitses, siis tuleb tähele panna, et leiutist tuleb hoida salajas kuni patenditaotluse või kasuliku mudeli registreerimise taotluse esitamiseni.

Kõiki objekte aga ei saa kaitsta kui leiutisi (PatS §6 lg 2):

- arvutialgoritm ja -programm
- avastus, teadusteooria ja matemaatiline meetod;
- disainilahendus;
- info lihtne esitamine;
- taimesort ja loomatõug;
- majandus- ja mõttetevõtmise plaan, reegel, eeskiri ja meetod;
- rajatise, hoone ja maa-ala projekt või skeem.

---

⁸ EL Komisjon, COM(92) 445, 27.10.1992

Neid piiranguid tuleb käsitleda üpris kitsalt. Näiteks, avastused iseenesest ei ole patentitavad, kuid nende praktilised rakendused võivad olla. See põhineb patentiseaduste põhimõttel, et patendid antakse uutele, leiutustaset omavatele ja tööstuslikult kasutatavatele lahendustele, mitte aga loodusnähtuste, teadmiste või avastuste endi kaitseks. Siin on näide, mis aitab seda kontseptsiooni selgitada:

Avastus (mis pole patentitav): teadlane avastab uue bioloogilise molekuli, mis esineb looduslikult taimedes.

Selgitus: Selle avastuse tegemine, st uue molekuli olemasolu tuvastamine, ei ole patentitav, kuna see on looduses esineva nähtuse vaatlemine.

Avastuse praktiline rakendus (mis oleks patentitav): pärast uue molekuli avastamist arendab teadlane meetodi, kuidas seda molekuli eraldada ja kasutada ravimina vähiravi jaoks.

Selgitus: Selle avastuse praktiline rakendus, mis hõlmab meetodi loomist selle molekuli eraldamiseks ja ravimi valmistamiseks, võib olla patentitav. See on patentitav, kuna see on uus, kasulik ja ei ole lihtsalt avastus loodusnähtusest, vaid loodud meetod, mida saab rakendada konkreetsel eesmärgil.

Patendid on mõeldud edendama innovatsiooni ja uute tehnoloogiate arendamist, mitte aga lihtsalt teadmiste olemasolu kaitset.

Sarnaselt, kuigi arvutialgoritm ja -programm kui sellised pole Euroopa patendikonventsiooni kohaselt patentitavad, on vägagi tavaline, kui leiutis (tehnilise probleemi uus ja tehniline lahendus) realiseeritakse arvutis jooksuprogrammi abil. See tähendab, et ka tarkvaraliselt lahendatud probleemide puhul peaks kaaluma patendikaitse asjakohasust.

6.4 Miks kaitsta leiutisi?

Kaitsmine annab selle omanikule ainuõiguse patendiga või kasuliku mudelina kaitstud leiutisele. Ainuõigus tähendab õigust kas lubada või keelata teistel isikutel kaitstud leiutist kasutada.

Leiutise kaitsmise vajalikkust võib põhjendada mitmeti.

Ettevõtted peaksid leiutise kaitsmise vajadust kaaluma oma äristrateegiast lähtudes – leiutise kaitsega tegeletakse selleks, et toetada ettevõtte ärilisi eesmärke. Teadusasutused, nt ülikoolid ja selle uurimisrühmad, peaksid leiutise kaitsega tegelema oma strateegilistest plaanidest lähtuvalt, kusjuures leiutiste kaitsega tegeletakse selleks, et toetada ülikooli eesmärkide saavutamist.

Patent või kasulik mudel on efektiivsemaid konkurentsivõitluse vahendeid. See annab vabaturumajanduse tingimustes selle omanikule ühe vähestest tema kasutada olevaist seaduslikest vahenditest, et kehtestada oma kaupadele tootmise ja turustamise ainuõigus.

Uute lahenduste loomisel kulutatakse teadusuuringuteks ja arendustöödeks suuri summasid. Uue toote juurutamine tootmisse nõuab alati märkimisväärseid investeeringuid. Kaitse puudumisel kopeerivad konkurendid takistuseta uusi tooteid, tegemata nende väljatöötamiseks võrreldavaid kulutusi. Seetõttu nad saavad samu tooteid müüa odavama hinnaga. See tähendab, et tootearendusse investeerinu jääb ilma tulust, mida ta oleks saanud oma leiutise pealt teenida. Patendiga või kasuliku mudeliga saadav monopol leiutise kasutamise ja käsutamise üle takistab konkurentidel samu tooteid toota ning võimaldab dikteerida toodete müügil sellist hinda, mis aitab katta tehtud kulutusi ja saada vajalikku sissetulekut.

Lisaks, on riike, mis toetavad oma ettevõtete tegevust, mis tähendab sisuliselt riiklikult toetatud kõlvatut konkurentsi. Näiteks, kui Hiina toetab oma ettevõtjate majandustegevust Hiinas, tekitab see Hiina ettevõtetele hinnal põhineva konkurentsieelise nende riikide ettevõtete suhtes, mida samaväärselt ei toetata. On arvukalt juhtumeid, kus Hiina ettevõtted tõrjuvad Euroopa turult välja Euroopa ettevõtted, jäljendades Euroopa ettevõtja tooteid. Patendikaitse aitab Euroopa ettevõtteid sellisel juhul kaitsta.

Teadusasutuste puhul on teadusuuringute läbiviimine põhitegevuseks. Teadusasutuse töö tulemus on aga sageli madalal tehnoloogia valmisoleku tasemel (TVT) ning selliste tulemuste kasutamiseks on vajalik kulukas ja aeganõudev tootearendus. Ettevõtte saab endale lubada ülikooli tulemuste edasiarendamisse investeerida vaid siis, kui see tulemus, sh leiutis, on õiguslikult kaitstud. Seega, teadusasutuse vaates on leiutiste patentimine vajalik selle pärast, et see on vajalik tulemuste viimiseks ettevõtete kaudu kasutusse ning seeläbi kindlustab teadusasutus oma teadustegevuste tulemuste suurima võimaliku mõju ühiskonnas, lahendades inimkonna ees seisvaid võtmeprobleem, suurendades heaolu ja toetades majanduskasvu.

Kaitstud tööstusomandiga saab luua ettevõttele lisaväärtust, tekitatakse uusi ärivõimalusi, on võimalik sõlmida kasulikke litsentsimüügilepinguid. Samuti aitab see leida koostööpartnereid, investoreid vm rahastajaid tootmise alustamiseks.

Kaitsmine on vajalik kõigis nendes maades, kus leiutist kavatsetakse kasutada, kindlustades sellega oma turupositsioone.

Lõpuks võib patendi või kasuliku mudeli omamine olla vajalik selleks, et tugevdada oma positsiooni mingi tehnikavaldkonna autoriteetide seas.

6.5 Leiutise autorsus

Leiutise autor (ehk leiutaja) on füüsiline isik, kes on oma loomingu tegevusega (leiutustegevusega) loonud leiutise (PatS §13 lg 1). Autoriks saab olla ainule see, kes tegelikult leiutise tegi – isikut ei saa autorsusest ilma jätta, samuti ei saa autoriks määrata kedagi, kes tegelikult leiutise tegemisse leiutustegevusega ei panustanud.

Vahel võib leiutisel olla mitu autorit. Mitme isiku ühise loomingu tegevusega loodud leiutise autorsus on ühisautorsus (PatS §13 lg 2).

Ühisautorsus on ühtne, mis tähendab, et ka ühisautorsuse korral ei saa ükski autoritest oma autorsusest loobuda. Samas ei või mõned ühisautoritest oma suva järgi jätta kedagi endi hulgast leiutise avalikustamisel nimetamata, küll aga võib iga autor või ühisautor keelata oma isiku avalikustamise või loobuda talle autorsusest tulenevatest varalistest õigustest kas üleüldse või kellegi kasuks.

Pole harvad juhud, kui sama leiutise on eri aegadel loonud eri isikud üksteisest täiesti sõltumatult. Harukorral on eri isikud sama leiutise loonud isegi samal päeval. Kuna leiutise tegeliku loomise hetke on raske kui mitte võimatu tuvastada, on ülemaailmset valdavalt tunnustust leidnud nn patenditaotluse esmase esitamise (*first to file*) printsiip. Selle printsiibi kohaselt loetakse leiutise tegelikuks autoriks isik, kes on autorina märgitud esimesena patendiametisse esitatud patenditaotluses või kasuliku mudeli registreerimise taotluses.

Leiutisi kaitstakse Eestis patendiga või kasuliku mudelina.

6.6 Patendi ja kasuliku mudeli võrdlus

Kuigi nii patendiga kui ka kasuliku mudeliga kaitstakse Eestis leiutisi, on erinevusi kaitstavates objektides, leiutustasemes, õiguskaitse kehtivusajajas ning menetluses. Õigused, mida patent ja kasuliku mudeli tunnistus selle omanikule tagab, on ühesugused.

Patendiga kaitstakse leiutisi kõikides tehnikavaldkondades. Kasuliku mudelina ei saa kaitsta biotehnoloogilisi leiutisi. Siia kuuluvad nii bioloogilised ained (sh mikroorganismid) ja neid sisaldavad tooted kui ka bioloogilise aine saamise ja kasutamise meetodid.

Patendi või kasuliku mudeli andmisest võib keelduda, kui leiutis on vastuolus avaliku korra ja moraaliga.

Kasuliku mudelina kaitstava leiutise leiutustase võib olla madalam kui patendikaitse korral. Nimelt kui kasulik mudel on uus, siis see erineb tehnika tasemest. Kui selle erinevuse tõttu ilmneb leiutise kasutamisel mõni kasulik tehniline omadus või muu kasulik omadus, ongi leiutisel piisav leiutustase, et seda kaitsta kasuliku mudelina. Patendi korral on leiutisel leiutustase, kui see vastava ala asjatundja jaoks endastmõistetavalt ei tulene tehnika tasemest.

Ka võimalik pikim kaitseaeg on patendi või kasuliku mudeli korral erinev.

Patendi korral võib õiguskaitse saada 20 aastaks. Selleks aga, et patenditaotlus ja seejärel patent kehtiks, tuleb selle jõushoidmise eest tasuda iga järgmise kehtivusaasta eest lõivu.

Kasuliku mudeli korral saab leiutis õiguskaitse neljaks aastaks taotluse esitamise päevast alates. Kaitset saab pikendada veel neljaks aastaks ja seejärel kaheks aastaks.

Kuna patendist ja kasulikust mudelist tulenevad õigused on ühesugused, aga kasuliku mudeli saamise nõuded on leebemad, on see ettevõtjale koduturu kaitseks soodus ja tõhus vahend. Sageli on ettevõtjale parim variant kaitsta leiutis samaaegselt nii kasuliku mudelina kui ka patendiga.

6.7 Leiutise autori õigused

Kui taotlust ei ole esitatud, ei ole keegi õigustatud väitma oma autorsust. Seega ei teki patenti taotlemata kellelgi leiutise suhtes mingeid seadusega kaitstud õigusi.

Autoril on õigus taotleda patenti või kasulikku mudelit. Patendi või kasuliku mudeli taotlemise õigus on lepingu alusel üle antav, samuti läheb see õigus üle õigusjärgluse korras (näiteks pärimisel).

Teiselt poolt loovad enamiku leiutistest, millele kaitset taotletakse, teadusasutustes ja ettevõtetes nimelt just uusi tehnilisi lahendusi looma palgatud teadlased ja insenerid ning seega loetakse õigustatuks, et töölased leiutised kuuluvad kas osaliselt või täielikult tööandjale. Paljudes riikides on tööülesannete täitmisel loodud leiutiste kuuluvus reguleeritud eraldi õigusaktidega.

Eestis on, kuni ei ole vastu võetud eraldi seadust, ka tööülesannete täitmisel loodud leiutisele õigus patenti taotleda autoril. Tööandja või muu isik saab patenti taotleda üksnes juhul, kui see õigus on ette nähtud töötaja töölepingus või töötaja ja tööandja vahel sõlmitud eraldi lepingus. Seega, kui nimetatud lepinguid ei ole sõlmitud, kuulub patendi taotlemise õigus autorile.

Kui patent kuulub tööandjale või muule isikule, on autoril õigus saada õiglast tulu leiutisest saadava tulu arvel.

Patenti võivad taotleda mitu isikut ühiselt (ühistaotlejad). Patenti võivad taotleda ühiselt näiteks ka leiutise autor ja tema tööandja. Ühistaotlejate korral on alati enne patenditaotluse esitamist neil soovitatav kokku leppida leiutise valdamise, kasutamise ja käsutamise tingimustes.

Patenti võivad taotleda kaks või enam isikut samale leiutisele üksteisest sõltumata. Sellisel juhul on õigus patenti taotleda isikul, kes on näidatud patenditaotlejana varem esitatud või varasema prioriteedikuupäevaga patenditaotluses. Kui kaks isikut peaksid samal päeval esitama taotlused sama leiutise kaitseks, saavad patendi mõlemad üksteisest sõltumatult.

6.8 Leiutise õiguskaitsese taotlemine

Patent kehtib vaid riigis, kus see on välja antud. Sama kehtib ka kasuliku mudeli kohta. Õiguskaitsese saamiseks on vajalik patenditaotluse esitamine selles riigis.

Leiutisele kaitse saamiseks Eestis tuleb Patendiametile esitada patenditaotlus või kasuliku mudeli registreerimise taotlus ning tasuda ettenähtud riigilõivud. Patenditaotlusi ja kasuliku mudeli registreerimise taotlusi saab Patendiametile esitada elektroonselt selleks ettenähtud tööstusomandi õiguskaitsese taotluste elektroonilise esitamise portaali kaudu. Taotlusi saab esitada ka paberil posti teel või tuues taotluse ise Patendiametisse. Tavalise e-kirjaga taotlusi esitada ei saa.

Taotluses peavad sisalduma järgmised põhidokumendid:

- patendi või kasuliku mudeli saamise avaldus,
- leiutiskirjeldus,
- patendinõudlus või kasuliku mudeli nõudlus,
- leiutise olemuse lühikokkuvõtte nii eesti kui inglise keeles
- ja vajaduse korral joonis(ed).

Nii patent kui kasulik mudel on territoriaalse kehtivusega. Seega tasub välismaale laienemise korral taotleda leiutisele kaitset ka vastavates riikides.

Leiutise patentimise peamine eesmärk välisriigis on sama, mis Eestiski. Selleks on leiutaja tahe omada ka välisriigis ainuõigust (st leiutise monopoolse valdamise, käsutamise ja kasutamise õigust) oma leiutisele.

Leiutist on välisriigis võimalik patentida siiski vaid kas igas väljavalitud riigis eraldi või rahvusvaheliste kokkulepete võimalusi kasutades samal ajal kindlates riikides.

Iga välisriigi patendiametile patenditaotluse eraldi esitamisel tuleb patenditaotlus koostada ja esitada vastava riigi seaduse kohaselt. Üldjuhul tuleb patenditaotlus koostada selle riigi riigikeeles. Samuti tuleb leida ja volitada kohalik patendivolitik end esindama suhtlemisel patendiametiga. Oma leiutist igas riigis eraldi kaitsma asudes on kulud kõige suuremad, kuid kui riike, kus kaitset vajatakse on vähe, võib taotluse esitada vastava riigi patendiametisse. Iga riik tegeleb taotlusega vastavalt oma seadusandlusele.

Põhilised rahvusvahelised kokkulepped leiutiste välispatentimisel on patendikoostööleping (PCT) ning Euroopa patendikonventsioon (EPC).

6.8.1 Patendikoostööleping

Patendikoostöölepinguga on loodud patenditaotluse esitamise süsteem, mis võimaldab taotleda ühtse vormi kohaselt koostatud patenditaotlusega patenti paljudes riikides üle maailma.

Patenditaotluse esitamise põhimõtte on järgmine: patenditaotleja esitab vastava rahvusvahelise taotluse oma asukohariigi (füüsilised isikud ka riigi, kelle kodakondsed nad on) patendiametile või Maailma Intellektuaalse omandi Organisatsiooni (WIPO) Rahvusvahelisele Büroole asukohaga Genfis. Rahvusvahelises taotluses tuleb ära märkida riigid, kus soovitakse patenti taotleda. Patendikoostöölepingus ette nähtud ajal edastab Rahvusvaheline Büroo rahvusvahelise taotluse ära kirjad kõigi märgitud riikide patendiametitele.

Sellega Rahvusvahelise Büroo roll lõppeb. Patendi saamiseks peab patenditaotleja edaspidi ise märgitud riikide patendiametitega suhtlema. Reeglina on selleks vaja volitada ennast esindama kohalik patendivolinik. Patendi väljaandmise või sellest keeldumise otsustab iga märgitud riigi patendiamet, olenemata rahvusvahelise taotluse menetluse käigust teistes märgitud riikides.

Rahvusvahelist taotlust on kõige mugavam ja soodsam esitada elektroonselt, kasutades ePCT teenuseid. ePCT on WIPO Rahvusvahelise Büroo e-teenus, mis võimaldab turvalist elektroonilist juurdepääsu patendikoostöölepingu (PCT) alusel esitatud rahvusvahelistele taotlustele (seisuga 1. jaanuar 2009).

Täpsed juhised rahvusvahelise taotluse elektrooniliseks esitamiseks on avaldatud WIPO ingliskeelses käsiraamatus *ePCT-Filing. Guidelines for filing international applications using the ePCT system*.

6.8.2 Euroopa patendikonventsioon

Euroopa patendikonventsioon hõlmab käesoleval ajal 38 Euroopa riiki (Euroopa Patendiorganisatsiooni kõigi liikmesriikide nimekiri, iga riigi ühinemise aeg ja kaart on EPO veebilehel)⁹.

Patendikonventsioon võimaldab ühtse vormi kohaselt koostatud patenditaotlusega taotleda samal ajal patenti mitmes konventsiooni liikmesriigis. Analoogselt rahvusvahelise taotlusega tuleb ka selles taotluses ära märkida riigid, kus soovitakse patenti saada. Erinevus on aga selles, et patendi väljaandmise või sellest keeldumise otsustab Euroopa Patendiamet. Euroopa Patendiameti väljaantud patent kehtib neis märgitud riikides, mille osas patenditaotleja on esitanud õigel ajal vajalikud tõlked ja tasunud lõivud ning kus patendiamet patenti jõus hoiab.

Alates 01.06.202 on 17 Euroopa Liidu riigis (sh Eestis) Euroopa patenti võimalik jõustada nn ühtse toimega Euroopa patendina.

---

⁹ Vaata lisaks EPO veebilehelt: How to get a European patent, Guide for applicants

7 LEPINGUTE PROTSESS ALGATUSEST KUNI SÕLMIMISENI JA LÕPETAMISENI

7.1 Mis on leping?

Leping on tehing kahe või enama isiku (osapoolte) vahel, millega osapooled kohustuvad midagi vastastikku tegema.

Tehingute tegemine tähendab lepingute sõlmimist, kohustuste võtmist, dokumentide vormistamist ja allakirjutamist ning muude toimingute ja tahteavalduste tegemist, mis toovad kaasa õiguslikud tagajärjed. Lepingute sõlmimine tähendab ka lepingueelsete läbirääkimiste pidamist, pakkumuste ja taotluste esitamist, samuti lepingute muutmist ja lõpetamist.

Leping on osapooltele täitmiseks kohustuslik (*pacta sunt servanda*). Lepingu võib sõlmida suuliselt, kirjalikult või mistahes muus vormis, kui ei ole sätestatud lepingu kohustuslikku vormi.

Sõlmitav leping peab vastama osapoolte kokkuleppe tegelikule sisule. Lepingu sisuks on osapoolte vahel kokku lepitud tingimused, millest tulenevad nende õigused ja kohustused lepingu raames. Lisaks lepingus ettenähtule tuleb arvestada seadusest tulenevate regulatsioonidega nii konkreetse lepinguliigi kohta kui ka üldisemalt tsiviilõiguse kohta tervikuna.

Lepinguga kokku lepitavad rahalised kohustused peavad olema lepingu sisuks oleva tulemiga (toode või teenus) proportsionaalsed. Mida rohkem on tulemit väärt või mida väärtuslikumad on koos tulemiga ära antavad autoriõigused, seda kõrgem peab olema ka vastu sadav tasu. Ka lepingus olevad **viivised ja leppetrahvid** peavad olema tasakaalus ehk proportsionaalselt väiksemad lepingu enda maksumusest. Ebamõistlike rahaliste riskide võtmine peab olema põhjendatud ning otseste juhtidega kooskõlastatud ja vajadusel ülikooli juristidega eelnevalt konsulteeritud.

Lepingu sõlmimiseks on vaja vahetada vastastikuseid tahteavaldusi. Leping loetakse sõlmituks, kui on jõutud kokkuleppele lepingu oluliste tingimuste suhtes. Juriidilises keeles loetakse tahteavaldusteks vastavalt ofertile (**pakkumus**) ning selle aktseptile (**nõustumus**).

Pakkumus on ettepanek sõlmida leping mingi kokkulepitud ühisosa kohta. Pakkumus peab väljendama pakkuja tahet olla ettepanekule nõustumuse andmise korral valmis lepingut täitma asuma.

Nõustumus on jaatav vastus pakkumusele, nõusolek lepingu sõlmimiseks. Alates aktsepti kättesaamisest loetakse leping sõlmituks ning osapooltel tekib õigus nõuda lepinguliste kohustuste täitmist.

Läbirääkimised. Kui pakkumusele vastuseks saadetud tahteavaldus sisaldab võrreldes esialgse pakkumusega oluliselt erinevaid tingimusi, ei ole tegemist enam aktseptiga, vaid uue pakkumusega, millele teine läbirääkimiste osapool peab omalt poolt nõusolekuga vastama, et leping saaks sõlmitud.

7.2 Lepingu vormid ülikoolis

Ülikooli huvide parema kaitstuse ja riskide vähendamise vajadusest lähtudes sõlmitakse lepingud **üldjuhul kirjalikus vormis**, st omakäeliselt või digitaalselt allkirjastatuna. Kirjalikud lepingud vormistatakse tühjale lehele, mitte plangile.

Kirjalikus vormis sõlmitakse igal juhul leping, mille maksumus ilma käibemaksuta on vähemalt 10 000 eurot.

Tüüplepingud sõlmitakse üldjuhul kirjalikult.

Kui kirjalikus vormis lepingu sõlmimine ei ole võimalik või on oluliselt raskendatud või ülikooli senat on otsustanud teisiti, võib lepingu sõlmida ka kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis (nt e-posti sõnumite teel või allkirja mehaanilise jäljendamisega).

NB! Allkirja faksiimile ehk koopiale ega muu jäljend ei asenda allkirja.

Suulises vormis võib sõlmida:

1. rahatu lepingu, v.a konfidentsiaalsuse tagamise lepingu;
2. lepingu, mille alusel tekib teisel isikul ülikooli vastu rahaline nõue alla kinnitatud piirmäära (10 000 eurot ilma käibemaksuta), kui sellise lepingu sõlmimine tuleneb lepingupoolte vahelisest praktikast.

Ülikoolis on välja töötatud tüüplepingud ja muude tavapäraselt kasutusel olevate lepingute näidised:

<https://portal.taltech.ee/wiki/show/et:dokumendid:dokumendihaldus:lepinguvormid:main>

I grupp – rektori poolt kinnitatud tüüplepingud, mis ei vaja eraldi ettevalmistust vaid piisab „lünkade“ täitmisest

NB! Juhul, kui kinnitatud vormis tehakse olulisi muudatusi või on sisus oluliselt muudetud, siis tuleb sellised lepingud juristiga eelnevalt kooskõlastada.

NB! Ka ekslikult või vigaselt välja saadetud leping on kliendile või partnerile õiguslikku sisu omav pakkumine, mis võidakse vastu võtta nii nagu on pakutud. Pärast selliste lepingute kohta muudatustepanekute tegemine on uute lepingutingimuste läbirääkimine, millega teine osapool ei pruugi aga enam nõustuda. Temale sobib see, meie poolt juba välja pakutud leping.

II grupp – lepingute näidised

Need on lepingute põhjad, mis ei ole valmis ja vajavad veel sisuliselt meeskondlikku lähenemist ja konsulteerimist.

NB! II grupi lepinguid ei saadeta enne partnerile, kui ülikoolis on antud kõigi, selle lepingu eest vastutajate vajalikud nõusolekud. Välja saadetud lepingu tekst on pakkumus ja võidakse aktsepteerida nii nagu see partnerile laekus. Keeruline siis veel muudatusi tegema hakata.

7.3 Lepingute ettevalmistus ja vormistamine näidispõhjadele

Ülikoolis reguleerib lepingute vormistamist lepingute eeskiri ja dokumendihaldus

- (<https://oigusaktid.taltech.ee/lepingute-eeskiri/>)
- ([Lepingute registreerimise korraldus alates 16.06.2021](#))
- [Pakkumuse koostamise juhend](#) / [Pakkumuse koostamise juhend selgitustega](#)
- [Pakkumuste haldamine Deltas](#)

Läbitavad etapid:

I etapp – ettevalmistav infokogumine /eelnevate läbirääkimiste või pakkumiste info

II etapp – õige lepingupõhja valimine

(<https://portal.taltech.ee/wiki/show/et:dokumendid:dokumendihaldus:lepinguvormid:main>)

III etapp – vormistatud lepingu kooskõlastamine (projektijuht, jurist, finantsjuht, juhtkond)

IV etapp – vormistatud lepingu välja saatmine partnerile

V etapp – partneri ettepanekute arutamine /läbirääkimised

VI etapp – lepingu lõppversiooni kooskõlastamine (projektijuht, jurist, finantsjuht, juhtkond) Deltas

VII etapp – lepingu allkirjastamine ja registreerimine Deltas

Ülikooli dokumendihaldus:

<https://portal.taltech.ee/wiki/show/et:dokumendid:dokumendihaldus:DHS:main>

- projekti lepingud tuleb saata taotlus@taltech.ee
- ettevõtlusega seotud lepingud tuleb saata registreerimiseks: lepingud@taltech.ee

7.4 Lepingute ja lisade allkirjastamise õigus (volitused)

Volitused (esindus- või allkirjaõigus) on antud vastutusala juhtidele edasivolitamise õigusega ja akadeemiliste struktuuriüksuste juhtidele edasivolitamise õigusega, v.a volituse andmine lepingu täitmiseks ja selleks vajalike toimingute tegemiseks.

Üldiselt tekib allkirjaõigus kõrgemal tasemel seaduse alusel (Tallinna Tehnikaülikooli seadus <https://www.riigiteataja.ee/akt/119032019090>), seejärel põhikirjaliselt (põhimäärus, põhikiri). Järgmisel taseme volitused antakse kõrgema taseme poolt volikirjade või käskkirjadega.

Vastutusala juhtide nimetamine ning nende tegevusvaldkondade ja neile alluvate struktuuriüksuste määramine:

<https://oigusaktid.taltech.ee/vastutusala-juhtide-nimetamine-ning-nende-tegevusvaldkondade-ja-neile-alluvate-struktuuriüksuste-maaramine/>

Vastutusala juhtidele ja akadeemiliste struktuuriüksuste juhtidele ülikooli esindamiseks volituste andmine:

<https://oigusaktid.taltech.ee/vastutusala-juhtidele-ja-akadeemiliste-struktuuriüksuste-juhtidele-ulikooli-esindamiseks-volituste-andmine/>

Õigus lepingut ja lepingu lisadokumente allkirjastada tekib rektori poolt antud volitustest ja edasivolitamine lepingust endast (allkirjaõiguslikud esindajad, projektijuhid või kontaktisikud).

Kui lepingu alusel koostatavaid projektiplaanide ja vastuvõtu akte või muud asjakohast on tegelikkuses allkirjastamas kontaktisik või projektijuht, siis tuleb selline volitusnormi sisaldav lause konkreetsete volitustega ka lepingusse kirjutada. Vastasel korral on neid lisadokumente õigus allkirjastada ainult lepingule alla kirjutanud direktoril, prorektoril või rektoril endal.

Lepingu sõlmimisel tuleb arvestada ka sellega, et kellele ülikoolis kohustusi võetakse. Instituudi direktor võib võtta ülikooli nimel kohustusi oma instituudile. Dekaan võib võtta lepingu sõlmimisel kohustusi oma teaduskonnale sh selle koosseisus olevate instituutidele. Prorektor võib kohustusi võtta kogu ülikoolile omas vastutusalas. Rektor võib kohustusi võtta kogu ülikooli ulatuses temale antud mandaadi piires. Näiteks rektori õigus võõrandada intellektuaalset omandit on vastavalt ülikooli kuratooriumi (praegu nõukogu) 30.10.2015 määrusele nr 4, § 3 lõikele 7 piiratud 500 000 euroga. Suurema mahuga tehingu tegemiseks vajab ka rektor nõukogu luba.

Instituutide direktoritele ja dekaanidele on lepingu allkirjastamise maht piiratud 100 000 euroga, millele lisandub käibemaks. Rektoril ja prorektoril otsest piirangut lepingu mahu osas (va eelpool nimetatud intellektuaalse omandi võõrandamisega seotud piirang) kehtestatud ei ole.

Juhul, kui allkirjastatakse rahatut lepingut, milles on toodud rahalised sanktsioonid, siis tuleks piirangut arvestada rahaliste sanktsioonide suurusega. Kui näiteks konfidentsiaalsuskohustuse rikkumise eest on ettenähtud leppetrahv kuni 250 000 eurot, siis sellist lepingut saaks allkirjastada prorektor või rektor. Kui konfidentsiaalsuskohustuse rikkumise eest on ettenähtud leppetrahv summas kuni 25 000 eurot iga rikkumise kohta ja piiranguga 50 000 eurot, siis võiks sellise lepingu ülikooli nimel sõlmida instituudi direktor või dekaan.

Juhul kui allkirjastatakse koostöölepingut, siis tuleks eelkõige vaadata, kas koostööleping hõlmab tegevusi vaid ühest instituudist või teaduskonnast või on tegemist kogu ülikooli hõlmava lepinguga. Sellest lähtuvalt peaks valima ka koostöölepingu allkirjastaja. Jällegi, kui tegevus toimub ühes instituudis, siis võiks allkirjastajaks olla instituudi direktor. Juhul, kui tegevus toimub mitmes instituudis, samas teaduskonnas, siis võiks allkirjastaja olla dekaan. Juhul kui koostöö hõlmab suuremat hulka instituute erinevates teaduskondades, siis peaks allkirjastaja olema sõltuvalt valdkonnast kas prorektor või kui koostööd tehakse mitmetes valdkondades näiteks teadus-, arendus, ja ettevõtlustegevustes, siis peaks allkirjastajaks olema rektor. Kindlasti tasub koostöölepingu allkirjastamisel vaadata, kes on koostöölepingu allkirjastajaks teiselt poolt. Näiteks kui ülikool allkirjastas koostöölepingut Eesti Pangaga ja Eesti Panga poolseks koostöölepingu allkirjastajaks oli Eesti Panga president, siis sõltumata valdkonnast, sõltumata millised instituudid olid kaasatud, oli ülikooli poolseks koostöölepingu allkirjastajaks ikkagi rektor – võrdväärse põhimõtte.

7.5 Lepingute muutmine ja ennetähtaegne lõpetamine

Lepingute muutmine ja ennetähtaegne lõpetamine eeldavad taas poolte läbirääkimisi.

1. Lepinguid muudetakse kas vastavalt vajaduse tekkele või lähtuvalt seadusest.
2. Muudatused vormistatakse alati kahepoolsete lepingumuudatustega.
3. Muudatuste aluseks on lepingus kokku lepitud tingimustest erinevad olulised tingimused, mida sõlmimisel veel polnud või seadusega tekkinud uued nõudmised.

4. Ennetähtaegselt lõpetatakse lepinguid kas lähtuvalt lepingus kokku lepitud tingimustest või seadusega ettenähtud juhtudel.
5. Lepingut võivad osapooled ühisel kirjalikul kokkuleppel igal ajal ennetähtaegselt lõpetada.
6. Lepingut võivad osapooled ühepoolselt erakorraliselt igal ajal üles öelda (alused ja erandid lähtuvad lepingust või seadusest).
7. Lepingu ülesütlemine ei ole osapoolte kokkulepe vaid ühe osapoole algatus, ette-teatamise tähtajaga, mis lähtub lepingust või seadusest.

7.6 Lepingulised vaidlused

1. Eelkõige läbirääkimised võrdsete osapoolte vahel, milles osalevad projektijuhid, vajadusel kaasatakse juristid.
2. Vajadusel kolmandate isikute kaasamine lahenduse saamiseks. Selleks kaasatakse eksperdid, või lepitajad. Lisandub ekspertiisitasu, lepitajatasu.
3. Viimane ja kõige kallim variant – vaidlus kohtus või arbitraažis. Siia kaasatakse advokaadid ja kaasnevad riigilõivud ja kohtukulud.

8 ÄRISALADUSE HOIDMISE KOHUSTUS JA KONKURENTSIPIIRANG

Ülikool on nagu iga teine organisatsioon kus tekib ärisaladusi ja mis omab konkurente. Et saaksime infoturvaliselt tegutseda on olemas käitumisreeglid, mis kaitsevad ärisaladust ja keelavad konkurentide kasuks tegutseda. Need on kehtivad kõigile, kes omavad ülikooliga lepingulist suhet, eelkõige töölepingut, millest tuleb lähtuda oma töistes tegemistes. Kui tekib arusaamatus, kuidas käituda, on vajalik arutada tekkinud olukorda oma otsese juhiga. Abi saab ka ülikooli personaliosakonnast, kus aidatakse küsimust korrektselt lahendada.

Allpool on lähtutud ülikooli sisestest õigusaktidest ja lisatud vastavad viited riigisisestele õigusallikatele.

8.1 Ärisaladus

Juhul, kui tööandja soovib töötaja poolt ärisaladuse hoidmist, tuleb vastav kokkulepe lisada töölepingusse. Järgida tuleb töölepingu seaduse (TLS) § 22 ja võlaõigusseaduse reegleid. Tööandja peab määrama, millise teabe kohta kehtib töötajal tootmis- või ärisaladuse hoidmise kohustus.

Tööandja õigustatud huvides saladuses hoitav teave tuleb TLS § 6 lg 3 järgi teatada töötajale selgelt, st talle peab olema äratuntav ja üheselt mõistetav, milline teave on tööandja saladus. Kui tööandja ei ole TLS § 6 lg 3 järgi saladusena määratud teavet töötajale kirjalikult teatanud, eeldatakse TLS § 6 lg 9 kohaselt, et töötajal ei ole saladuse hoidmise kohustus. TLS § 6 lg-s 9 sätestatud eelduse ümberlukkamiseks on tööandjal võimalik tõendada, et töötaja teadis saladusena määratud teabe sisu või pidi seda teadma töötaja lojaalsuskohustust ja hoolsuse määra arvestades (TLS § 15 lg 1 ja § 16).

Tööandja ja töötaja võivad kokku leppida saladuse hoidmise kohustuse rikkumise leppetrahvi võlaõigusseaduses sätestatud tingimustel ja korras. Lisaks on tööandjal õigus nõuda tekitatud kahju hüvitamist.

Ärisaladuse hoidmise kohustus säilib töötajal ka pärast töölepingu lõppu ulatuses, mis on vajalik tööandja õigustatud huvide kaitseks. See periood peab olema kokku lepitud töölepingus.

Tööandja ei pea töösuhte ajal või pärast töölepingu lõppemist saladuses hoidmise kohustuse täitmiseks maksma töötajale eraldi tasu.

Töökorralduse eeskiri (väljavõte)

2.1.6 Tööandja konfidentsiaalne teave, sealhulgas tootmis- ja ärisaladus (edaspidi konfidentsiaalne teave) on teave, mis ei ole avalikkusele kättesaadav ja mille saladuses hoidmiseks on ülikoolil õigustatud huvi. Konfidentsiaalse teabena käsitletakse eelkõige teadus- ja arendustegevuse tulemusel ülikoolis loodava intellektuaalse omandialast teavet, ülikooli raamatupidamisalast teavet, mis ei ole avalikustatud majandusaasta aruandega, teavet ülikooli partnerite kohta, isikuandmeid, teavet tööandja infotehnoloogiliste ja turvasüsteemide kohta, sealhulgas ligipääsukoode ning muud teavet, millest on töötajale teatatud või millest peaks mõistlikult aru saama, et tööandja soovib selle teabe saladuses hoidmist või selle avaldamine võib kahjustada tööandja huve.

/.../

13. Saladuse hoidmise kohustus

13.1 Töötaja on kohustatud hoidma töölepingu kehtivusajal **ja mõistliku aja jooksul pärast töölepingu lõppemist** saladuses talle seoses töösuhtega teatavaks saanud konfidentsiaalset teavet, mis ei ole avalik, mille avaldamine võiks kahjustada tööandja huve või mille saladuses hoidmiseks on tööandjal muu õigustatud huvi.

13.2 Töötaja ei või avaldada konfidentsiaalset teavet kolmandatele isikutele ega kasutada seda iseenda või kolmandate isikute tarbeks. Konfidentsiaalse teabe avaldamine on lubatud ainult seadusest tulenevatel juhtudel või tööandja esindaja loal.

13.3 Konfidentsiaalse teabe saladuses hoidmise kohustuse rikkumisel on tööandjal õigus nõuda töötajalt leppetrahvi tasumist summas, mis vastab töötaja kehtiva või viimati kehtinud põhitöötasu 6 kuu määrale.

13.4 Konfidentsiaalse teabe saladuses hoidmise kohustuse rikkumist töölepingu kehtivusajal käsitletakse töölepingu olulise rikkumisena ning tööandjal on õigus tööleping erakorraliselt töötajast tuleneval põhjusel üles öelda.

13.5 Konfidentsiaalse teabe saladuses hoidmise kohustuse nõude täiendavaks tagamiseks võib ülikool töötajale maksta täiendavat lisatasu – konfidentsiaalsustasu, mille suurus ja tingimused määratakse kindlaks eraldi lepingutega.

8.2 Konkurentsipiirangu tingimused

Teine tööandja huvide kaitseks kehtestatud võimalus on konkurentsipiirang. Vastavalt TLS § 23 võib töötajaga töölepingus kokku leppida konkurentsipiirangus kokku leppida järgmiste tingimuste täitmisel:

- Konkurentsipiirang on vajalik, et kaitsta tööandja erilist majanduslikku huvi, mille saladuses hoidmiseks on tööandjal õigustatud huvi (nt klientide kontaktid, toodete detailne info).
- Kokkulepe on piiritletud ruumiliselt – nt keeld on kehtiv Eesti Vabariigis.
- Kokkuleppes on kirjas ajaline periood – nt konkurentsikeeld kehtib üksnes töölepingu kehtivuse ajal või täiendavalt ka kuni üks aasta pärast töölepingu lõppemist.
- Kokkuleppes on kirjas, mis valdkonnas piirang kehtib.

8.2.1 Konkurentsikeelu periood ja hüvitis

Juhul, kui osapooled lepivad kokku konkurentsikeelus töölepingu ajal, siis selle eest töötajale lisatasu maksta ei tule.

Juhul, kui tööandja soovib konkurentsikeeldu rakendada ka pärast töölepingu lõppemist, peab tööandja maksma töötajale konkurentsipiirangu kokkuleppesest kinnipidamise eest pärast töölepingu lõppemist igakuist mõistlikku hüvitist. Vastavas hüvitise määras võib kokku leppida juba koheselt ka töölepingu sõlmimisel, samas võib konkurentsipiirangu kokkuleppe sõlmida ka alles töösuhte ajal või töölepingu lõppemisel.

Töökorralduse eeskiri (väljavõte)

2.1.5 Tööandja konkurentideks on füüsilisest isikust ettevõtjad ja juriidilised isikud (sealhulgas avalik-õiguslikud juriidilised isikud), kelle tegevus kattub osaliselt või täielikult ülikooli põhikirjalise tegevusega, s.t kus toimub õppe-, teadus- või arendustegevus tehnika, tootmise, ehituse, loodus- või täppisteaduste, sotsiaalteaduste, ärimise, õiguse, teeninduse või hariduse valdkondades.

/.../

14. Konkurentsipiirang

14.1 Töötaja ei tohi osutada töölepingu kehtivusajal tööandjale konkurentsi (konkurentsipiirang), võttes arvesse, et töötaja puutub töölepingu täitmise käigus kokku tööandja konfidentsiaalse teabega, mille avaldamine või kasutamine võib kahjustada tööandja huve. Töötaja võib osutada konkurentsi ainult struktuuriüksuse juhi ettepanekul tööandja esindaja antud kirjalikul loal.

14.2 Tööandjale konkurentsi osutamisenä käsitletakse töötamist tööandja konkurendi juures, tööandja konkurendile teenuste osutamist, osalemist tööandja konkurendi juhtimises või muude tööülesannetega sarnase sisuga teenuste osutamist konkurendile.

14.3 Konkurentsipiirang ei hõlma väikesemahulist töötamist konkurendi juures või huvides, kui:

14.3.1 see toimub tööandja ja konkurendi koostöö raames;

14.3.2 selle käigus ei edasta töötaja konkurendile konfidentsiaalset teavet ja;

14.3.3 töölepingus ei ole kokku lepitud teisiti.

14.4 Konkurentsipiirang kehtib territooriumil, kus ülikool tegutseb (eelkõige Euroopa Liidu, USA ja Hiina kõrgharidus- ja teadusruumis) kogu töölepingu kehtivusajal kuni töölepingu lõppemise päevani.

14.5 Konkurentsipiirangu rikkumise korral töötaja poolt on tööandjal õigus nõuda töötajalt leppetrahvi tasumist summas, mis vastab töötaja kehtiva või viimati kehtinud **põhitöötasu 6 kuu määrale**.

14.6 Konkurentsipiirangu rikkumist käsitletakse töölepingu olulise rikkumisena ning tööandjal on õigus tööleping erakorraliselt üles öelda.

14.7 Tööandja nõudel tema poolt kehtestatud korras on töötaja kohustatud töölepingu kehtivuse ajal ja **ka pärast töölepingu lõppemist (juhul kui pooled on sõlminud pärast töölepingu lõppemist kohaldatava konkurentsipiirangu kokkuleppe)** andma teavet oma tööalase ja majandus- või kutsetegevuse kohta ulatuses, milles see omab tähtsust konkurentsipiirangu kokkuleppesest kinnipidamise kontrollimiseks.

8.2.2 Konkurentsipiirangu kohustuse rikkumise leppetrahv

Konkurentsipiirangu täitmise tagamiseks töötaja poolt võimaldab töölepingu seadus kokku leppida leppetrahvis. Kohtupraktika on pidanud mõistlikuks leppetrahvi määraks 4–6 kuu töötasu suurust summat.

Samas tuleb arvestada ka kohtupraktikat leppetrahvi osas sellest aspektist, et see trahv peab olema töötajaga läbi räägitud, mitte vaikimisi seatud tüüptingimus kõigis tööandja töölepingutes. Riigikohus on leidnud, et leppetrahvi nõudev tööandja peab tõendama, et pooled rääkisid töölepingus sätestatud leppetrahvi tingimused eraldi läbi ja et töötajal oli võimalik nende sisu mõjutada, vastasel juhul on vaikimisi kohaldatud leppetrahvi näol tegemist tühise tüüptingimusega.

Selleks võiks konkurentsipiirangu vormistada kas eraldi kokkuleppena (lepingu lisana) või teha töölepingus käsikirjalisi allkirjastatud parandusi. Oluline on, et tööandja suudaks hiljem tõendada, et tingimused töötajaga eraldi läbi räägiti ning et töötajal oli võimalus tingimuste sisu mõjutada.

8.2.3 Konkurentsipiirangu kokkuleppe lõpetamine

Tööandjale on oluline ka teada, et juhul kui töötajaga tööleping lõpetatakse ja töölepingus sisaldub konkurentsipiirang pärast töölepingu lõppu, samuti on kokku lepitud igakuises hüvitis, siis tuleb seda hüvitist ka maksta. Kui tööandja mõtleb ümber ja ei soovi töötaja poolt konkurentsikeelu järgimist, siis saab tööandja ühepoolset konkurentsipiirangu kokkuleppe igal ajal üles öelda, teatades sellest töötajale vähemalt 30 kalendripäeva ette. Soovitame vastav teavitust teha kirjalikult või vähemalt e-maili teel ja küsida töötajalt kinnitust teavituse saamise kohta.

Arvestada tuleb ka sellist asjaolu, et kui konkurentsipiirang ei järgi kõiki tingimusi ja seetõttu tühine, siis juhul kui töötaja ikkagi järgib piirangut, tekib tal õigus hüvitisele. Seetõttu ka seadusele mittevastava konkurentsipiirangu sätte olemasolul töölepingus tuleb selgelt töölepingu lõpetamisel kas kokku leppida, kas tööandja soovib konkurentsipiirangu kehtimist. Kui tööandja seda ei soovi, siis teha konkurentsipiirangu lõpetamise kokkulepe (võib jõustuda koheselt) või teha töötajale ühepoolne teavitust 30 päeva ette (nt. koondamisavalduse esitamisel teha ka konkurentsipiirangust loobumise teavitust samas avalduses).

8.3 Huvide konflikti vältimise ja korrupsiooni ennetamine

Huvide konflikti vältimise ja korrupsiooni ennetamise kord (väljavõte)

1. Teadvustades kohustust tegutseda avalikes huvides ja tagada ülikooli usaldusväärsus, on lepitud kokku tegutseda ülikooli majandustegevuses kooskõlas käesoleva huvide konflikti vältimise ja korrupsiooni ennetamise korraga (edaspidi kord).
2. Korra eesmärk on tagada ülikooli majandustegevuses tehingute õiguspärasus, töötajate aus käitumine ja korrupsiooniõhtlike suhete vältimine.
3. Korra eesmärk ei ole töötajate erahuvide keelamine, vaid huvide konflikti teadvustamine, selle õigel ajal äratundmine ja vältimine. Huvide konflikt on ülikooli töötaja tööülesande ja erahuvi vastuolu, kus erahuvi võib mõjutada tööülesande täitmist.
4. Personaliosakond kuvab siseveebis huvide konflikti näidisjuhtumid ja käitumisreeglid. Töötajad saavad huvide konflikti lahendamiseks küsida ülikooli pädevatelt isikutelt nõu.
5. Huvide konflikti vältimise ja korrupsiooni ennetamise põhimõtted:
  - 5.1 ausa käitumise alustalaks on tööülesannete täitmine ülikooli huvides ja ülikooli suhtes lojaalselt;
  - 5.2 töötaja väldib selliste otsuste ja tehingute tegemist, kus tal endal või temaga seotud isikul on erahuvid;
  - 5.3 töötaja annab huvide konfliktist või selle võimalusest oma vahetule juhile teada enne tööülesande täitma asumist;
  - 5.4 töötaja väldib ülikooli ressursside kasutamist isiklikul otstarbel ega kasuta ära enda võimupositsiooni isiklikel eesmärkidel;

5.5 töötaja hoidub vastu võtmast kingitusi, kui see võib kahtluse alla seada tema tööülesannete täitmise sõltumatuse erahuvidest;

5.6 ülikooli otsustuskogus ei osale töötaja teda või temaga seotud isikut puudutava otsuse tegemisel;

5.7 töötaja ei osuta ülikoolile konkurentsi;

5.8 töötaja ei tööta oma lähisugulase otsealluvuses;

5.9 töötaja täidab Eestis ja ülikoolis kehtivaid korruptsiooni vältimisele suunatud reegleid.

Akadeemilise eetika põhimõtted (akadeemilise eetika koodeks, väljavõte)

3.6 Teadlane retsensendi ja eksperdina tagab tegevuse erapooletuse, kvaliteedi, õigeaegsuse ja teatavaks saanud teadustulemuse konfidentsiaalsuse. Ta taandab end huvide konflikti ilmnemisel otsustaja, hindaja või eksperdi positsioonilt;

3.7 Teadlasena teaduskogukonnas avalikustab teadlane varakult kõigi enda teadustööga seotud huvide konfliktid, teavitab ajakirja või kirjastust avaldatava teadustöö usaldusväärsust mõjutavatest kõigist rahalistest või muudest huvidest ning isiklikest suhetest. Teadusasutus ennetab teadlikult huvide konflikte ametikohtade valimisel või määramisel, ressursside jagamisel ja teadlaste tunnustamisel, tagab teadlastele soodsad tingimused eri rollide ja kohustuste ühitamiseks ja tasakaalustamiseks ning tagab turvalise töökeskkonna ja võrdse kohtlemise kõigile oma töötajatele.

Finantseeskiri (väljavõte)

3.9 Allkirjaõiguslikud isikud ja finantsallika käsutajad peavad vältima huvide konflikti, sh tehinguid seotud isikutega korruptsioonivastase seaduse tähenduses ja arvestama oma tegevuses ülikoolis huvide konflikti vältimiseks kehtestatud põhimõtteid.

Lepingute eeskiri (väljavõte)

10. Keelatud tehingud¹⁰

10.1 Ülikooli esindajal on keelatud vastavalt korruptsioonivastase seaduse §-le 11 sõlmida lepinguid, võtta vastu lepingu täitmist, otsustada tasu maksmist ja teha muid lepinguga seotud tehinguid enda või temaga seotud isikuga. Samuti ei või ta anda korraldust ega volitada oma alluvaid tegema vastavaid tehinguid enda asemel.

10.2 Volitatud isik, kelle tööülesanne on teha punktis 10.1 nimetatud tehinguid, on kohustatud sellisest tehingust teavitama oma vahetut juhti. Vahetu juht võib tehingu kooskõlastada, teha tehingu ise oma volituste piires või korraldada teise isiku määramise volitatud isiku ühekordseks asendamiseks. Kui tehinguks on töö või asja vastuvõtmine või kuludokumendi allkirjastamine, teeb seda lisaks volitatud isikule ka tema vahetu juht.

---

¹⁰ Huvide konflikti vältimise ja korruptsiooni ennetamise kord, https://portal.taltech.ee/wiki/show/et:dokumendid:hea_tava:huvide_konflikt

8.4 Huvide konflikti näited

Näiteid võimalikest huvide konflikti situatsioonidest ja käitumisjuhised:

https://portal.taltech.ee/wiki/show/et:dokumendid:hea_tava:huvide_konflikt_juhis

Huvide konfliktiga seotud olulised reeglid:

https://portal.taltech.ee/wiki/show/et:dokumendid:hea_tava:huvide_konflikt_reeglid

8.5 Ülikoolis töötamist reguleerivad õigusaktid

8.5.1 Seadused

- Töölepingu seadus
(https://www.riigiteataja.ee/otsingu_tulemus.html?sakk=kehtivad&otsisona=t%C3%B6lepingu+seadus)
- Korruptsioonivastane seadus
(https://www.riigiteataja.ee/otsingu_tulemus.html?sakk=kehtivad&otsisona=Korruptsioonivastane+seadus)
- Ebaausa konkurentsi takistamise ja ärisaladuse kaitse seadus
(https://www.riigiteataja.ee/otsingu_tulemus.html?sakk=kehtivad&otsisona=Ebaausa+konkurentsi+takistamise+ja+%C3%A4risaladuse+kaitse+seadus)

8.5.2 Ülikooli õigusaktid

- Töökorralduse eeskiri
<https://oigusaktid.taltech.ee/tookorralduse-eeskiri/>
- Finantseeskiri
<https://oigusaktid.taltech.ee/finantseeskiri/>
- Lepingute eeskiri
<https://oigusaktid.taltech.ee/lepingute-eeskiri/>
- Akadeemilise eetika koodeks
<https://oigusaktid.taltech.ee/akadeemilise-eetika-pohimotted-akadeemilise-eetika-koodeks/>

9 KORDUMA KIPPUVAD KÜSIMUSED

Kellelt saab abi intellektuaalse omandi õiguskaitses küsimustes?

Nii intellektuaalse omandi kaitses kui nendega seotud lepingulistes küsimustes nõustavad ülikooli töötajaid ja üliõpilasi ettevõtlusosakonna intellektuaalse omandi eksperdid ja spetsialistid ning juristid, kelle nimed ja andmed on ära toodud käsiraamatu alguses.

Mis on vahet käsunduslepingul ja töövõtulepingul?

Käsunduslepingut eristab töövõtulepingust see, et käsunduslepingu puhul on tähtis protsess, mitte üle antava töö tulemus.

Töövõtuleping

- Töövõtulepingu eesmärk on saavutada lepingus seatud lõpptulemus, mis on üleantav, kusjuures töö tegemise protsessi ei saa tellija määrata.
- Tavaliselt tootmise-, ehituse- või hoolduslepingud.
- Töövõtulepingu pooled on tellija ja töövõtja.

Käsundusleping

- Käsunduslepingu peamine eesmärk on mõne teenuse osutamine või protsessi läbiviimine vastavalt kokkuleppele. Käsunduslepingu sisuks on teisele isikule teenuste osutamine vastavalt käsundisaaja teadmistele ja võimetele käsundiandja jaoks parima kasuga.
- Töö tulemust ei saa seejuures nõuda (näiteks ei ole võimalik advokaadil tagada kohtus esindades võitu).
- Tavaliselt konsultatsiooni või esinduslepingud, samuti sõlmitakse selliseid lepinguid õppetöö läbiviimiseks.
- Käsunduslepingu pooled on käsundiandja ja käsundisaaja.

Mis on intellektuaalne omand?

Intellektuaalne omandit on mõiste, mis tähistab õigusi inimese loometöö tulemuste suhtes, jagunedes tööstusomandiks (patendi või kasuliku mudelina kaitsuvad leiutised, kaubamärgid, disainilahendused, loomatõud, taimesordid, ärisaladus) ning autoriõigused ja sellega kaasnevateks õigusteks (kunsti-, kirjandus- ja teadusteosed, sh tarkvara, andmebaasid). Intellektuaalne omandit on õiguslikult kaitsitud.

Kellele kuulub intellektuaalne omand?

Üldreeglina, algselt kuulub intellektuaalne omandit autorile, kuid autori nn varalised õigused võivad lepingu alusel üle minna teisele isikule. Ülikooli töölepingu järgi annab töötaja tööülesannete täitmisel loodud intellektuaalse omandi õigused üle tööandjale ehk ülikoolile. Enne patenditaotluse esitamist allkirjastavad leiutise autorid ka õiguste üleandmise akti.

Mis on tööstusomand?

Tööstusomand on üks intellektuaalse omandi liik. Tööstusomandiks on patentne leiutis, kasulik mudel, kaubamärk, oskusteave, ärinimi, tööstusdisaini lahendus, geograafiline tähis, mikrolülituste topoloogia, uus taimesort või põllumajanduslooma tõug.

Tööstusomandit reguleeritakse eriseadustega (patendiseadus, kasuliku mudeli seadus, kaubamärgi seadus, tööstusdisaini kaitse seadus jt).

Erinevalt autoriõiguse objektidest, mida kaitseb autoriõigus loomise hetkest alates, tuleb tööstusomandi objekt kaitse saamiseks registreerida. Tööstusomandi objekti kaitseks annab patendiamet välja vastava tunnistuse (patent, kasuliku mudeli registreerimistunnistus, kaubamärgi registreerimistunnistus vms). Tööstusomand on kaitstud vaid riigis või piirkonnas, kus vastav tunnistus on välja antud.

Mis on patenditav leiutis?

Patenditav leiutis on mingi tehnilise probleemi uus, leiutustaset omav (st ala asjatundjale mitte endastmõistetav) ning tööstuslikult kasutatav lahendus. Leiutis võib olla seade, meetod, aine, kaasa arvatud bioloogiline aine, või nende kombinatsioon.

Kas peaksin avaldama publikatsiooni või patentima?

Üks ei välista teist, võib nii publitseerida kui ka patentida. Seejuures, patenditaotlus tuleb esitada enne kui leiutist kirjeldav teade avalikustatakse, kuna patendikaitset on võimalik taotleda vaid siis, kui selles kirjeldatud leiutis ei ole enne taotluse esitamise kuupäeva avalikustatud.

Leiutise teinud ülikooli töötajad teavitavad loodud intellektuaalse omandist oma otsesest ülemust ning ettevõtlusosakonda, täites vastava vormi.

Mis on litsents?

Litsents intellektuaalse omandi valdkonnas tähendab kasutusõigust, mille autor, autoriõigusega kaasnevate õiguste omaja või tööstusomandi eseme omanik annab litsentsisaajale oma intellektuaalse omandi kasutamiseks.

Võlaõigusseaduse (VÕS) §368 kohaselt litsentsilepinguga annab üks isik (litsentsiandja) teisele isikule (litsentsisaaja) õiguse teostada intellektuaalsest varast tulenevaid õigusi kokkulepitud ulatuses ja kokkulepitud territooriumil, litsentsisaaja aga kohustub maksma selle eest tasu (litsentsitasu).

Litsentsi liigid on lihtlitsents, ainulitsents ja all-litsents.

Lihtlitsentsi korral on litsentsiandja õigustatud litsentsi objektiks olevat intellektuaalset omandit nii ise edasi kasutama kui ka andma selle kasutamiseks loa kolmandatele isikutele.

Ainulitsentsi korral saab litsentsi objektiks olevat intellektuaalset omandit kasutada aga ainult litsentsisaaja, litsentsiandja ise ega mis tahes kolmandad isikud seda kasutada ei tohi.

All-litsents tähendab litsentsisaaja õigust anda litsentsi objektiks oleva intellektuaalse omandi kasutamise õigus kolmandatele isikutele. All-litsentse tohib anda üksnes litsentsiandja nõusolekul.

Olen midagi leiutanud või loonud tarkvara, mis võiks olla kommertsialiseeritav. Mida peaksin tegema?

Väga põnev! Soovitame kas kohe täita intellektuaalse omandi teate vormi või tulla konsultatsiooni ettevõtlusosakonda, kus teid nõustavad kogenud intellektuaalse omandi eksperdid ja spetsialistid, tehnoloogiasirde eksperdid ja juristid.

LISA: VORMID

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Märge tehtud: Dokumendi allkirjastamisest
Kehtib kuni: Viis aastat dokumendi allkirjastamisest
Alus: AvTS §35 lg 1 p 10, p 17; §40 lg 1

Teabevaldaja: Tallinna Tehnikaülikool

TEADE INTELLEKTUAALSE OMANDI LOOMISE KOHTA

Teate reg nr:

Saabumise kuupäev:

Palun täitke allolev vorm, allkirjastage ning saatke io@taltech.ee. Küsimuste korral palun helistage või kirjutage Tehnoloogiasirde keskuse intellektuaalse omandi eksperdile või - spetsialistile.

Ühe nädala jooksul teate saabumisest võtab Tehnoloogiasirde keskuse töötaja Teiega ühendust, et leppida kokku kohtumine esmaseks intervjuuks.

Teate esitamise eesmärgiks on anda informatsiooni tööstusomandi ekspertkomisjonile tööstusomandi (patenditav või kasuliku mudelina kaitstav leiutus ning sellega seotud muude objektide, näiteks suurandmete, tarkvara, biomaterjal, vms; disainilahendus, mikrolülituste topoloogia, konfidentsiaalne tehnoloogia-alane teave) kaitsega seotud vajalike õiguslike ja finantsotsuste tegemiseks ning kommertspotentsiaali hindamiseks. **Teade tuleb esitada enne tööstusomandit puudutava teabe avalikustamist** (artikli ilmumine, avatud (poster)ettekannet konverentsil, lõputöö esitamine).

Esitatud informatsiooni käsitletakse konfidentsiaalsena.

Soovime teatada leiutisest (täitke osa A).

Soovime teatada muust tööstusomandist/intellektuaalsest omandist (täitke osa B).

A) Leiutise teade

1. Leiutise nimetus:
2. Autorid: Ees- ja perenimi, e-posti aadress; Ees- ja perenimi, e-posti aadress
3. Leiutise kirjeldus:
  - a. Leiutise valdkond ja otstarve:
  - b. Millist probleemi loodud leiutus lahendab:

- c. Millised on erinevused Teile teadaolevatest varasematest lahendustest; mille poolest loodud lahendus on parem teadaolevatest lahendustest või kuidas pakutav lahendus kõrvaldab varasema lahenduse puudused:
- d. Palun lisage teatele joonised, skeemid või muud lisamaterjalid, mis aitavad loodud lahendust selgitada ja/või kirjeldada:
4. Leiutise kasutusvõimalused Eestis ja teistes riikides (*ettevõtted, kes võiksid olla huvitatud leiutise kasutamisest*):
5. Kas leiutis on avaldatud/ kavandatav avaldamine (konverentsid, artiklid, lõputööd, avaldamine kolmandatele osapooltele jms). Kui jah, siis palun täpsustage iga juhtumi jaoks kuupäevad.
NB! Tööstusomandit ei tohi avaldada enne kaitsetaotluse esitamist!
Palun lisage avaldatud või avaldatavate materjalide koopiad.
6. Kas leiutise loomisel osalesid isikud väljapoolt Ülikooli (teine ülikool, ettevõtte vms).
Kui jah, siis kes ja kuidas:
7. Palun lisage info projektide ja lepingute kohta, mille teostamise käigus leiutis loodi (sh reg nr, leiutise lepingujärgne kuuluvus):
8. Taustainfo: märksõnad patendiotsingu teostamiseks, teostatud patendiotsingu ja analüüsi tulemused:

B) Muu tööstusomand

Kirjeldage, kas soovite raporteerida disainilahendust, tarkvarakoodi, konfidentsiaalset äri- või tehnoloogiaalast teadmist, andmebaasi, suurandmeid, biomaterjali, taimesorti, vms.

Autorite esindaja:

_____ ees- ja perekonnanimi _____ allkiri

Struktuuriüksuse juht:

_____ ees- ja perekonnanimi _____ allkiri

Kinnitan, et olen tööstusomandi eseme loomisest teavitanud järgmiste struktuuriüksuste juhte:

vali struktuuriüksus	_____	_____
struktuuriüksus	ees- ja perekonnanimi	allkiri
vali struktuuriüksus	_____	_____
struktuuriüksus	ees- ja perekonnanimi	allkiri

FOR INTERNAL USE ONLY

Valid from: From the date of signing

Valid until: Five years from the date of signing

Legal basis: Public Information Act §35 (1) 10), 17); §40 (1)

Holder of information: Tallinn University of Technology

INTELLECTUAL PROPERTY NOTICE

Reg. No.:

Date of arrival:

Please fill out the form below, get it signed and e-mail it to io@taltech.ee. If you have any questions, please call or write to an intellectual property expert / specialist at the Technology Transfer Office.

Within one week of receiving the notification, an employee of the Technology Transfer Office will contact you to arrange an appointment for an initial interview.

The purpose of the notification is to provide the Expert Committee on Industrial Property with necessary information for making the legal and financial decisions necessary for the protection of industrial property (a patentable invention, a utility model, and other related objects, such as big data, software, biomaterial, etc.; design, integrated circuits, confidential technological information) and for assessing commercial potential. **NB! Industrial property can only be protected if this notice is submitted before such industrial property is published** (publication of an article, open (poster) presentation at a conference, submission of a thesis).

The information submitted shall be treated as confidential.

We would like to report the invention (fill in Part A).

We would like to report other kind of industrial property/intellectual property (fill in Part B).

PART A Notice of invention

1. Name of the invention:
2. Inventor: First and last name, e-mail address; First and last name, e-mail address
3. Description of the invention:
  - a. Field and purpose of the invention
  - b. What problem does the invention solve?
  - c. What are the differences from the solutions known to you; How is the invention better than the known solution, or how does the invention eliminate the shortcomings of the previous solution?
  - d. Please attach drawings, diagrams or other additional materials to help explain and/or describe the invention.

4. Potential uses of the invention in Estonia and abroad (companies that could be interested in the invention):

5. Whether the invention has been published/planned to be published (conferences, articles, theses, disclosure to third parties, etc.). If so, please specify the dates for each case. Please attach copies of publications already made or planned to be made:

6. Whether persons from outside the University (another university, company, etc.) participated in the creation of the invention. If so, who and how:

7. Please include information about the projects and contracts under which the invention was created (incl. registration number, contractual ownership of the invention):

8. Background information: keywords for conducting a patent search; results of the patent search, if any:

PART B Other industrial property (*please describe if you want to report a design, software code, confidential business or technology knowledge, database, big data, biomaterial, plant variety, etc.*)

Inventors' representative:

first and last name	signature
---------------------	-----------

Head of structural unit:

first and last name	signature
---------------------	-----------

I confirm that I have notified the heads of the following structural units about the creation of an object of industrial property:

<div style="background-color: #cccccc; padding: 2px; display: inline-block;">Choose a structural unit</div> structural unit	first and last name	signature
<div style="background-color: #cccccc; padding: 2px; display: inline-block;">Choose a structural unit</div> structural unit	first and last name	signature

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Märke tehtud: Dokumendi allkirjastamisest

Kehtib kuni: 75 aastat*

Alus: AvTS §35 lg 1 p 12; §40 lg 3

Teabevaldaja: Tallinna Tehnikaülikool

AUTORITE KOKKULEPE

Tallinnas, vali kuupäev

Vastavalt Eesti Vabariigis kehtivatele intellektuaalse omandi valdkonda reguleerivatele õigusaktidele leppisid teadus- ja arendustegevuse projekti (uurimistoetus, leping vm) „ “ reg nr raames loodava intellektuaalse omandi ühised autorid kokku alljärgnevas:

1. Leiutise nimetus on: .
2. Autorid: Ees- ja perenimi, Ees- ja perenimi
3. Autorite esindaja: Ees- ja perenimi, kontaktandmed, aadress kirjavahetuse pidamiseks Tallinna Tehnikaülikooliga.
4. Autorite esindaja esindab kõiki autoreid suhetes Tallinna Tehnikaülikooliga ja teeb autorite nimel leiutisega seotud toiminguid, välja arvatud õiguste üleandmine.
5. Autoriõiguste kuuluvus:
  - 5.1. autorite varalised õigused kuuluvad *Tallinna Tehnikaülikoolile*.
  - 5.2. autori isiklikud õigused kuuluvad autoritele.
6. Intellektuaalse omandi kasutusse andmisest saadav autoritele ettenähtud tulu jaotatakse autorite vahel järgmiselt:

Ees- ja perekonnanimi	Osalus	Kirjavahetuse aadress (suhtlemisel Tallinna Tehnikaülikooliga)	Allkiri
	%		
	%		
	%		

FOR INTERNAL USE ONLY

Valid from: From the date of signing

Valid until: 75 years*

Legal basis: Public Information Act §35 (1) 12); §40 (3)

Holder of information: Tallinn University of Technology

AUTHORS` AGREEMENT

In Tallinn, “ ” 2023

Pursuant to the legislation applied to the field of intellectual property in the Republic of Estonia, the joint authors of the intellectual property rights created in the framework of the research and development project (research grant, contract or other) " " reg. No. have agreed as follows:

- 1. Title of the invention: .
- 2. Authors: first name and surname
- 3. Authors' representative: first name and surname, contact details and address for correspondence with Tallinn University of Technology
- 4. The authors' representative represents all the authors in relations with Tallinn University of Technology and carries out, on behalf of the authors, operations related with the invention, excluding transfer of rights.
- 5. Copyright ownership:
  - 5.1. the economic rights of the authors belong to *Tallinn University of Technology*;
  - 5.2. the moral rights of an author belong to the authors.
- 6. The revenue received from grant of use of the intellectual property allocated to authors shall be distributed between the authors as follows:

First name and surname	Share	Address (for correspondence with Tallinn University of Technology)	Signature
	%		
	%		
	%		

VARALISTE ÕIGUSTE ÜLEANDMISE AKT

Tallinnas, vali kuupäev

Meie, allkirjutanud, kinnitame käesolevaga, et anname teadus- ja arendustöö projekti/lepingu tekst tulemuste suhtes tekkivad varalised õigused, sh õiguse taotleda patenti, kasuliku mudeli, tööstusdisainilahenduse ja/või mikrolülituse topoloogia registreerimist (taotleda tööstusomandi esemele õiguskaitset) ning saada patendi, kasuliku mudeli, tööstusdisainilahenduse ja/või mikrolülituse topoloogia omanikuks (tööstusomandi eseme omanikuks), üle Tallinna Tehnikaülikoolile, Ehitajate tee 5, Tallinn 19086 (registrikood 74000323).

Autorid:

Ees- ja perekonnanimi	Ametikoht, struktuuriüksus, üliõpilasel õppetase	Aadress õiguskaitse taotlusel	Allkiri

Tallinna Tehnikaülikool:

Ees- ja perekonnanimi	Ametikoht	Allkiri
	Ettevõtlusprorektor	

FOR INTERNAL USE ONLY

Valid from: From the date of signing

Valid until: 75 years*

Legal basis: Public Information Act §35 (1) 12); §40 (3)

Holder of information: Tallinn University of Technology

**LEGAL INSTRUMENT OF TRANSFER OF
ECONOMIC RIGHTS**

In Tallinn, “ ” 2023

We, the undersigned, do hereby confirm that we transfer the economic rights that will arise to the results of the research and development project/contract text including the right to apply for a patent, register a utility model, industrial design and/or layout-design of integrated circuits (to apply for legal protection of industrial property) and to assume ownership of a patent, utility model, industrial design and/or layout-design of integrated circuits (ownership of industrial property) to Tallinn University of Technology Ehitajate tee 5, Tallinn 19086 (registry code 74000323).

Authors:

First name and surname	Position, structural unit, level of study in case of students	Address in the application for legal protection	Signature

Tallinn University of Technology:

First name and surname	Position	Signature
	Vice Rector for Entrepreneurship	

ISBN 978-9949-584-18-5

9 789949 584185